

CSENDŐRSÉGI LAPOK

Szerkeszti:
BENEDEK MIHÁLY alezredes

Segédszerkesztő:
Dr. BÁNYAI LÁSZLÓ százados

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
BUDAPEST,
II. KERÜLET, FŐ-UTCA 71. SZÁM.

Postatakarékpénztári
csekk számla:
25.342.

Megjelenik:
minden hónap 1-én és 15-én
Telefon: 153-079.

*Hiszek egy Istenben, hiszek egy hazában,
Hiszek egy isteni örök igazságban,
Hiszek Magyarország feltámadásában.*

Amen.

A törvény embere.

Idősebb bajtársaink ismerik jól azt a különös emberfajta, amely személye ellen irányuló támadásnak tekinti és azonnal tiltakozik, ha a csendőr észre meri venni törvénybe, szabályba ütköző cselekedet, vagy éppenséggel igazoltatja.

Megtalálható ez az ember mindenütt s mintha közös iskolába jártak volna, mindenik magas összeköttetéseire hivatkozik és megtorlással fenyegetőzik. Nem egy fiatal bajtársunkat ejtette már gondolkodóba egy-egy „nagyhatalmú”, míg azután a nehéz csendőrélet megtanította őket, hogy nem kell ezeket komolyan venni, már ami a fenyegetőzésüket illeti, de annál komolyabb figyelmet érdemel műharagjuk, ami leplezési célokat szolgál. Pedig mennyivel könnyebbé tennék ezek az emberek nemcsak a csendőr, hanem a maguk ügyét is, ha éppen olyan higgadtan szemlélnék a dolgokat, mint a kötelességét teljesítő csendőr; ha arra gondolnának, hogy makacszkodásukkal csak elmérgesítik a helyzetet és a csendőr erőlyes fellépését váltják ki, mert hiszen a csendőr nem könyöröghet senkinek. A csendőr nem ismeretlen magánemberként, hanem a törvény emberének mezében, a törvény nevében szól hozzájuk és pedig csak akkor, ha annak szükségét látja s akkor is emberségesen, udvariasan.

Ez az a pont éppen, ami velünk ezeket mondatja. Az emberséges, udvarias, tapintatos fellépés és eljárás. Mert ahol ennek hiánya váltja ki a méltatlankodást és ellenszegülést, ott a csendőrben a hiba s egyszeriben más színben áll előttünk a méltatlankodó ember. Itt megszűnünk a csendőr szószólói lenni s odaállunk a törvény, a jog, az igazság oldalára az igazi csendőrökkel együtt.

Jogállam védelemben részesíti az emberi méltóságot s ilyen államban nem kényszeríthető senki arra, hogy zokszó nélkül fogadja a durvaságot és hatalmaskodást. Legkevésbé az államhatalom kép-

viseletében eljárni hivatottak téveszthetik szem elől ezt a szabályt, lévén éppen ők hivatottak az állampolgárok jogainak megvédésére.

Tapasztalt csendőr tudja, hogy ezzel nemcsak a szabályokat, hanem a maga érdekeit is szolgálja. Régi igazság, hogy a megfontolt, higgadt, indulatoktól mentes ember minden nehéz és kellemetlen helyzetben felülkerekedik s a helyzet ura marad. A hatalmaskodó és okvetetlenkedő ember pedig elront mindent, mert minden a magatartáson fordul meg. A nyugodt és megértést mutató csendőr előtt megnyílnak a néma ajkak is, az erőszakos, hatalmát fitogtató előtt bezárulnak a szívek és elnémul a szó, azaz: embere válogatja. Az öntudatosabbak, az élet gondjaitól megviselt idegzetűek tiltakoznak, szembe helyezkednek és megindul a kellemetlenségek áradata, amiért a csendőr csak magára vethet.

Szépítgetés nélkül megállapíthatjuk, hogy ilyen bajtárs alig akad köztünk. Testületünk varázsa magával ragad mindenkit, aki sorainkba lép és átalakítja az utasítások és törvények meggyőződéses katonájává. Csak egészen elvétve csúszhat be közibénk olyan is, aki nem tud csendőrré válni. Ez — miután rendszerint sok bajt és kellemetlenséget okozott — kiselejtődik. Ezek terelik rá a figyelmet arra, hogy nálunk nemcsak a könnyelmű, szórakozást hajszoló ember jelent terhet és szorul eltávolításra, hanem az is, aki nem érti meg, hogy a törvényt szolgálni komoly és nagy dolog s akit erre kiválasztottak, annak testestől-lelkestől bele kell illeszkednie a törvény emberének sok tapintatot és még több szilárdságot kívánó szerepébe.

A közibénk való megérzi, hogy ez a tapintat és szilárdság hivatásunk nélkülözhetetlen két pillére s a kettő között nincs semmi ellentét. A tapintat nem jelent puhaságot, engedékenységet, mint ahogyan a szilárdság sem azonos a durvasággal. Csak az erős ember tudja izgalmak között is megőrizni nyugalma és udvariasságát s csak ez tud nyugalma mellett is hajlíthatatlanul kemény lenni akkor, amikor kell. Csak az ilyen ember előtt puhulnak meg az okvetetlenkedők és törnek le az ellenszegülők, mert megérzik, hogy a törvény emberével van dolguk.

A csendőr és a sajtó.

Írta: CZEGLÉDY JENŐ alezredes.

Szolgálati utasításunk 64. pontjának 5. és 6. alpontja a csendőr kötelességévé teszi az állami és társadalmi rend, a vallás elleni, nemzetiségi, munkás- és egyéb társadalmi mozgalmak figyelemmel kísérését, valamint nemzetvédelmi megfigyelések végzését. Ezek a feladatok megkívánják a sajtóval foglalkozást is, különösen ma, a második világháború idején, midőn kétségtelen, hogy nemcsak nemzetek, fajok, de épp annyira világnézetek is harcolnak egymással. Ennek a harcnak pedig egyik legfontosabb fegyvere éppen a sajtó.

Mindenekelőtt tisztázzuk: mit értünk sajtó alatt? Minden sajtóterméket, ezek között is főként a napi- és hetilapokat, folyóiratokat, röpiratokat és a nagyközönség széles rétegéhez jutó olcsóbb kiadványokat (füzeteket, könyveket).

Ismeretes szólásmód, hogy a sajtó nagyhatalom, s ez való igaz, mert az eszmék terjesztésére nincs célravezetőbb eszköz a sajtónál, amely rendszeres, kitartó munkájával megfogja, magával ragadja és valósággal átalakítja az olvasót. Különös erőssége, hogy a nyomtatott betűnek mindenki könnyen hitelt ad, s az így olvasottakat tényként fogadja el. Ez nem lenne baj, sőt igen hasznos és kívánatos is lenne, ha a sajtó mindig az egyetemes magyar nemzeti érdekeket szolgálná. Csakhogy ez nincs így, mert egy része éppen ellentétes eszmék és célok szolgálatában áll, jöllehet, hogy illetékesek a sajtót — okulva az első világháború tapasztalatain — hatásos ellenőrzés alatt tartják és a szükséghez

képest megrendszabályozzák. Mégis vannak olyan sajtótermékek, amelyek ha éppen szabálytalanságot nem is követnek el, de — mint mondják — a „sorok között” terjesztik a magyar érdekekkel ellentétes eszméket. Ezek állandó olvasása még a hazafias, jó magyar ember gondolkozásmódját is befolyásolja, mint ahogyan az állandóan hulló vízcsepp a legkeményebb gránitsziklát is kikezdi. Kitűnő példa erre az első világháborús sajtónk egy bizonyos részének működése, amely a vallásos, erkölcsös, jóhiszemű magyar embert évezredes világszemléletétől fosztotta meg s a magyar lelkiségtől merőben idegen, soha nem hallott „világmegváltó” eszméket hirdetve, a nemzetet a sir szélére, sőt a sírba juttatta.

Soraimnak az a célja, hogy rámutassak: mi módon, milyen jelekből ismerhetjük fel a sajtótermék irányát, szellemét s hogy útbaigazítást nyujtsak a csendőrnek a sajtó kérdésében.

Hogy a sajtótermékek elterjedését megvilágítsam, nem lesz érdektelen, ha előbb a Magyar Statisztikai Szemle f. évi áprilisi számából néhány jellemző adatot idézek: A már jelzett sajtó-megrendszabályozással kapcsolatban 1939. I. 1-ig összesen 411 sajtóorgánumot szüntettek meg az országban, melyek közül 230 zsidó lap volt. 1921-ben 639 politikai, szépirodalmi, tudományos és szaklap jelent meg az országban. Ez a szám 1938-ban a trianoni területen 1564-re emelkedett. 1941-ben, a mai területünkön 1198-ra szállt le ezek száma, ami főként az említett újságbeszüntetések folyománya volt. Az összes időszakai sajtótermékek száma 1942-ben a mai területünkön 1379 volt. Csupán a Budapesten meg-

Fogják meg!... Fogják meg!...

Írta: RÁSY BARNA ny. őrnagy.

Ezelőtt tíz esztendővel történt az eset. Az ezerkilencszázharminchármas év egyik forró augusztusi napján, amikor is L. százados úr Szut órát tartott a m.-.....i gyalogtanulósztály szépen berendezett tágas tantermében.

1933...

Ez az év arról volt nevezetes, hogy a világ-gazdasági válság súlyosabb éve volt. Argentínában a búzát, Braziliában a kávé nem győzték a tengerbe önteni... Manchesterben nem tudták, mit csináljanak a posztóval... Sződön eladatlanul maradt a kukorica és megrothadt a krumpli. Termelők, kereskedők és gyárosok mindenütt sopánkodtak. Lisszabonban és Halason is... Hogy ezt nem lehet kibírni... jön a krach...

Ez volt az az esztendő, mikor a csendőrnek 180 pengőért kínálták a táskairógépet 24 havi részletre, s amikor az ügynök Czako próbacsendőr úrnak csendesén a fülébe súgta, hogy most gyönyörű habselyem táncnadrágokat tudna szállítani pasztellkék és krémsárga színekben, ha netalán a próbacsendőr úr valamelyik női rokonának akarna kedves meglepetést szerezni..., féltucatot hét hatvanért...

A henteseknél megavasodott a zsír... a kávéházakban mindig megmaradt egy csomó tejszínhab, amit másnap már csak úgy lehetett feladni a kávéhoz, hogy erősen megcukrozták...

Az utazók Szolnok és Kiskunfélegyháza között már csak egészen kivételes esetekben meséltek vicceket egymásnak és politikáról is alig beszélgettek. — Csak panaszkodtak. — Azt mondták: valaminek történnie kell... minden áru a nyakunkon marad... az egyedül vigasztaló csak az, hogy olyan rossz a helyzet, hogy rosszabb már nem lehet... bizonyára már elérték a mélypontot... vége lesz a krízisnek, jön a fellendülés... Mikor az egyik mégis megtalálta kérdezni: mondja Grün, igaz, hogy az olaszok meg akarják hódítani Abesszíniát? — Grün ezt felelte neki: „Na szeretném, ha a maga baja volna az enyém!”

Pangás, üzletelenség mindenütt, minden vonalon, csakúgy Hamburgban, mint Érmihályfalván... Az emeletes áruházak és a kis szatócsboltok polcai mindenütt roskadásig voltak áruval. — Csak vevő nem volt. — A jószágot se igen lehetett eladni. Soha annyi eladó állatot nem hajtottak fel a heti-piacokra, mint ebben az esztendőben. Szép fejős tehenet, amit reggel 200 pengőre tartottak, dél felé már 130-ért kínálták, hízó gazdájának pedig csak akkor volt valami esélye, hogy normális áron eladhassa, ha legalább három mázsát nyomott a hízó és látványosságzámba ment... Még ez esetben is rá lehetett mondani az eladóra: szerencsés ember... disznója volt...

Egyszóval: bajok, nagy bajok voltak szerte a világban abban az esztendőben, 1933-ban, melynek egyik forró augusztusi napján L. százados úr a Szutból előadást tartott.

S hozzá még hétfő is volt.

jelent főbb napilapok példányszáma ebben az évben 299 millió volt. A 30 jelentősebb napilapot számítva, egy-egy budapesti napilapra átlagban tehát 10 millió póstára adott és vasúton szállított példány jut. Míg 1921-ben a trianoni területen 76.2, 1938-ban 109.1, 1941-ben a mai területünkön, már 164.8 millió időszaki sajtóterméket adtak fel országunkban. Ezek az adatok világosan igazolják a sajtó és a nagyközönség mind szorosabbra fűződő viszonyát s azt, hogy éppen a sajtó rendkívüli nagy elterjedése következtében most már elengedhetetlen tudnivalói vannak e téren minden csendőrnek.

A legelső és legfontosabb teendő e téren a sajtótermék irányának, szellemének, más szóval a szándékának felismerése. Ennek a követelménynek csakis a tanult, általános műveltségre szert tett csendőr tud önállóan megfelelni.

Egyes sajtótermékek szellemét könnyen, másokét nehezebben lehet megállapítani. Ebből a szempontból a sajtótermékeket három csoportba sorolom:

1. Egy jó részének már a címéből és a közleményeinek futólágos áttekintéséből is megállapítható, hogy milyen irányt követ. Ilyenek a különböző szaklapok, tudományos, szépirodalmi folyóiratok, a bevett vagy elismert vallásfelekezetek kiadványai. Ezek elsősorban az egyes szakmák, foglalkozási ágak, tudományos stb. testületek, vallásfelekezetek érdekeit képviselik, idevágó kérdésekkel foglalkoznak, politikával, társadalmi kérdésekkel kifejezetten nem.

2. Ide sorolnak azok a sajtótermékek, amelyek félreérthetetlenül valamelyik politikai pártállás és ettől elválaszthatatlan világnézet szolgálatában állnak, tehát elsősorban politikai, társadalmi, nemzeti-

ségi kérdésekkel foglalkoznak. Ezek az általánosan ismert „jobb“, illetve „bal“ oldali sajtótermékek. Végül

3. egyik csoportba sem tartozó lapok. Ezeknek sem a címéből, sem a politikai, társadalmi stb. közleményeiből nem tudjuk azonnal eldönteni, hogy milyen irányt követnek. Ide tartoznak általában az ú. n. „középutas“ lapok. Ezeknek egy része a polgári gondolat követését hangoztatva, az álemberszeretet álarcá mögül, a nemzetközi („baloldali“) érzelmeket terjeszti. Mondanom sem kell, hogy ez a fajta sajtó a legveszedelmesebb, mert eszméivel nyíltan nem áll ki. Így nagyobb a lehetőség, hogy a felületes olvasót is a táborába édesse. Ez magyarázza meg, hogy lépten-nyomon láthatunk magyar emberek kezében ilyen ujságokat.

Az első két pontba tartozó sajtótermék irányának felismerése könnyű dolog. Nehézséget inkább a harmadik pont alá soroltaknál találunk. Itt már az olvasó általános műveltsége és fajtájához ragaszkodó öntudatos magyarsága szükséges ahhoz, hogy az olvasottakat helyesen fogja fel s azt úgy is hasznosítsa. Első pillanatban ugyanis mit sem észlel az olvasó a sajtó irányából. Csak kellő figyelemmel látja meg a „sorok közötti“ szándékot, amely rendszerint a nemzetközi, baloldali eszmékkel kacérkodik s azokat szolgálja.

A sajtónak ez a fajtája az ellenség hadi és politikai tevékenységét kedvező beállításban, feltűnő, nagybetűs címekkel közli s hosszadalmasan tárgyalja azokat. Sikereinkről viszont eldugott helyen, röviden emlékezik meg. Szemfényvesztésként jó magyar nevű, esetleg történelmi nevet viselő szerzőktől feltűnő

Amikor amúgy is rendszerint álmosak az emberek...

Mélyponton állott a válság, a kánikula viszont tetőzött.

A próbacsendőrök álmostikkadtan ültek a padokban s törölgették arcukról az izzadságcsöppeket, miközben a százados úr a Szutnak egyik legfontosabb §-át, az 50-iket oktatta.

Úgy hatott a tanterem fülledt levegője, mint az álompor. Az ablakok nyitva voltak ugyan, de a levegő mozdulatlanul állott. Még csak meg se rezdült. Kűnn a szőlőhegyek felől csábítóan hallatszott be a madarak friss, üde csicseregése...

Rossz ilyenkor a tanteremben ülni...

S ez az 50-ik paragrafus átkozottul aprólékoskodik azzal a fegyverhasználati joggal... Nagyon jól oda kell figyelni, s ez a megfeszített figyelem egymagában is verítéket csal a próbacsendőr homlokára. — Sőt olykor az oktatóéra is. — Amikor magyarázgatni kell — de hogy is nem lehet azt megérteni! — hogy: „a helyzet összes körülményeinek mérlegelésével.“ — Ez csak világos, nem?...

Elég az ahhoz: a hangulat kissé álmos volt, s ha az ember, az összes körülményeket mérlegelte, ebben a kánikulában ez nem is volt csoda.

A 339. pont harmadik bekezdése került sorra. Ez a harmadik bekezdés így hangzik: „Menekülés alatt azt kell érteni, hogy a veszélyes gonosztevő elfutás, elrejtőzés vagy ló, járómű stb. használatával elfogatását megghiúsítani vagy magát a járőr őrizete alól kiszabadítani igyekszik“.

Kintről nem látszottak soha olyan zöldnek-és

szépnek az egymás mellett puposodó, egy kis nagyzással hegyeknek nevezhető dombok, mint éppen most, ezen az ólomhegy, meleg Szut órán...

L. százados úr hirtelen gondolt egyet.

„Vigyázz!“ — vezényelte.

A próbacsendőrök felugrottak.

„Tiszthelyettes!“ — szólt rá az egyik segédoktatóra — „felszerelni és kint sorakozó!“

Kivonultak.

Félóra múlva már félkörben, „Oszolj“-ban állott a próbacsendőr félszázad ama zöld dombok egyikén, amelyen az átvonuló utak szegélyén hatalmas jege nyefák nyújtottak védelmet a forrón tűző napsugarak ellen.

— Folytatjuk a Szutot, — mondta a százados úr. — Hol hagytuk el Eszes próbacsendőr?

— Százados úr alázatosan jelentem, a menekülésnél.

Jól van. Hát figyeljen ide!

Maga a járőrvezető. Járőrtársa — mondjuk — Kaszonyi próbacsendőr. Maguk elfogják és megbilincselik egyik bajtársukat, — no ki jó futó? — maga Czakó?

— Maga az elfogott veszélyes gonosztevő szerepét fogja betölteni. — Maguk ketten: Eszes és Kaszonyi, az elfogott és megbilincselte veszélyes gonosztevőt kísérik arrafelé — a százados úr abba az irányba mutatott, ahol kisebb szőlők, borházak és pincék zavarták a terep könnyű áttekintését. — Mikor odaérnek ahhoz a hármass facsoporthoz, tőlünk körülbelül 50—60 méterre, a fogoly — maga Czakó! — teljes erejéből futni kezd, azaz menekülni

helyen és formában hoz közleményeket. Hazafias színezetű cikkeiben dicséri a magyar lovagiasságot, uri gondolkodásmódot. Ezeréves dicső történelmünkre is gyakran hivatkozik, de már a következő bekezdésben, a nemzetköziség érdekében, ostromozza közállapotainkat. Bámulatossá ravaszkodással dicsőíti a szabadság eszméit, jól leplezett célokat szolgálva ezzel. A saját táborába tartozó jelentéktelen személyeket, írókat, színészeket, politikusokat mód felett feldicséri, nemzeti szempontból értékes ellenfeleit pedig lekecsinyli, gáncsolja, legjobb esetben elhallgatja. Eszébe jutnak nem válogat. Hogy olvasói igényeit kielégítse, olykor valótlan híreket, meg nem történt bűnügyi szenzációkat is közöl. Főként kegyetlenséggel végrehajtott gyilkosságokat, vagy szemérem elleni bűncselekményeket talál fel a legapróbb részletekben. Ha az ellentáborhoz tartozó jelentősebb személlyel történik valami, se vége, se hossza a hírlapi támadásoknak, aminek mindig ugyanaz a rejtett célja: a magyar nemzeti gondolatot kigúnyolni, lejáratni, a nemzetietlen eszméket dicsőíteni, magasztalni. A nemzetietlen sajtó egyik ismertetőjele az is, hogy a hirdetései között sok olyant találunk, ami erkölcsi vonatkozásban kifogásolható.

A kérdés most már az, hogy milyen irányelveket tartson be a csendőr az olvasással kapcsolatban? A kérdés magától adódik: nemzeti és keresztény sajtótermékeket olvasson, azokból bővítse ismereteit. De ez nem jelenti azt, hogy az ellentétes felfogású lapokat ne ismerje. Sőt, a csendőrnek tájékozódnia kell a baloldali felfogásról is. Ez a kérdés azonban — az elmondottakból is látható — nem egyszerű. Ezzel a sajtóval való foglalkozás sok tapasztalatot, tudást és olvasottságot igényel, amivel a fiatal csendőr még

nem rendelkezhet, miért is leszögezhetjük, hogy a fiatal, tapasztalatlan csendőr kizárólag a magyarság ügyét szolgáló lapokat olvasson. Az idősebbek, első sorban a paráncsnokok, más sajtótermékeket is olvasgassanak. Nagyon helyesen cselekszik az a paráncsnok, aki a baloldali sajtóban talált nemzetközi szellemű közleményekre felhívja alárendeltjei figyelmét s ily módon képezi azokat a sajtótermékek szellemének felismerésében.

Minden csendőr rendszeresen olvasson újságot. Csakis ily módon tájékozódhat a világban lejátszódó eseményekről. Az olvasás hasznát nem tartom szükségesnek bővebben részletezni. Csupán azt jegyzem meg, hogy az ily módoni tájékozódás elmulasztása félreérthetetlen bizonyítéka a csendőr közömbösségének. Ilyen ember pedig nem boldogul manapság, s hasznát sem vesznek neki.

Csakis nemzeti szellemű sajtótermékekre szabad előfizetni, csak ilyet szabad példányonként is vásárolni! A nemzetközi sajtó termékeit alkalmilag, társaskörökben, vendéglőkben, borbélynál, stb. olvassuk félrevonulva, feltűnés nélkül. Magyar csendőr nem támogathat anyagilag nemzetietlen törekvéseket. Nyilvánosság előtt, vasúton, villamoson, színházi előcsarnokokban stb., általában olyan helyen, ahol sokan megfordulnak, nemzetközi sajtóterméket semmi szín alatt ne olvassunk s láthatóan ilyet ne vigyünk magunkkal, mert ezzel a csendőr — a legmagyarabb testület tagja — igen rossz színben tűnne fel.

Ezek azok az általános irányelvek, amelyeket a sajtóval kapcsolatban a csendőrnek ismernie kell. Ezek birtokában az olvasottakat — legyenek azok bármilyen világnézetűek is, — a közös cél: a Haza érdekében hasznosíthatja.

próbál. Maguk ketten, Eszes és Kaszonyi, be fogják mutatni, hogyan kell a járőrnek viselkednie.

Czakó próbacsendőr egykettőre letette sapkáját, leoldotta derékszíját s ingujjra vetkőzött. Hamarosan rajta volt a bilincs és mögötte az előírásosan felszerelt két főből álló járőr.

Amikor a megjelölt helyhez értek, Czakó nekiiramodott és valóban kitűnő futónak mutatkozott, mert annak ellenére, hogy meg volt bilincselve, hamarosan jó néhány méternyi előnyre tett szert.

Kitett magáért.

Futott, ahogy csak bírt.

A távolság kezdett nőni közte és az üldöző járőr között.

Mit mond ilyen esetekre a Szut?

Azt, hogy: legelőször is meg kell kísérelnie a járőrnek, hogy a menekülő veszélyes gonosztevőt elfogja. Ha azonban ez nem sikerül, illetve, mert kilátástalannak látszó esetben az üldözést a csendőr teljes kimerülésig nem folytathatja, két eshetőség marad. Az egyik: a járőr, ha esetleg közelben lévő egyéneket lát, akkor ezeket felszólítja, hogy segítsenek a menekülőt elfogni. A másik: a járőr fegyverhasználatával való eredménytelen fenyegetés után fegyvert használ.

Mialatt a gyalogtanalosztály Szut óráján ezek a dolgok történtek, a szállóhegy kicsiny borházainak egyikében egy cipész-mester éppen cipőt talpalt. Dikicsével szép szabályosra gömbölyítette és szab-

dalta a talpak szélét, cipésszkalapácsával pedig a gyakorlat szülte gyorsasággal verte be az apró faszégeket. Szorgalmas mesterember lévén, sajátjának mondhatta a félholdas szőlőt és a kis borházat. Persze azért nem volt annyira tőkeeros kapitalista, hogy a nyarat valahol a Rivierán tölthette, avagy munkájában többhetes szünetet tarthatott volna. Ezért aztán úgy osztotta be a munkát és szórakozást és úgy oldotta meg a cipéssz-műhely és nyaraló problémáját, hogy nyári időszakban mindig kivitt magával 3—4 napra való lyukastalpú cipőt, egy fületlen kancsóban odaállított maga mellé egy kis saját termést és csendesen füttyörészgetve húzott egyet-egyet a kancsón... Úgy átlagban 40—50 faszeg beverése után...

Éppen egy ilyen faszegszériával lett készen és bal kezefejével száját megtörölve, jobbával megmarkolta a kancsót, amikor kívülről ordítást hallott:

Állj vagy lövök!

Szentisten mi az? — riadt fel — és a kancsót sebtiben visszahelyezve a földre, ugrott az ajtóhoz, hogy megnézzé, mi történik odakünn...?

Odakünn bizony egészen furcsa látvány tárult szeme elé.

Egyenesen az ő kis borházának tartva, fedetlen fővel, kabát nélkül egy feldúlt arcú ember szaladt, utána két csendőr, akik — mikor meglátták őt — elkezdtek kiabálni:

Fogja meg!...

Vágjon elébe!...

A közellátási beszolgáltatásról.

Írta: ***

Általános tájékoztatást kívánunk nyújtani bajtársainknak arról a kérdésről, amely a mostani háborús időkben sokat foglalkoztatja a gazdaembert s mely több vonatkozásban közelről érdekli a csendőrt is. Az ország lakosságának zavartalan ellátását biztosító beszolgáltatás kérdése ez.

A közellátás helyes megszervezése elsődrendű feladata minden államnak. Nemcsak azoknak, amelyek háborút viselnek, hanem a többinek is. Magyarország kezdettől fogva arra törekedett, hogy a termelés megszervezésével és annak igazságos elosztásával összhangba hozza a közellátás e két nélkülözhetetlenül fontos tényezőjét. Különösen nagy jelentősége van annak, hogy az élelmezés szempontjából legfontosabb kenyér-, liszt- és zsiradagot biztosítsuk mindenki számára. Természetesen az ellátás tekintetében jelentősen előnyösebb helyzetben van a gazda, vagyis az, aki önmagának és családjának élelmezéséről gondoskodni tud, mint az, aki nem vesz részt a termelési rendben, tehát ellátatlan. Elsősorban úgy kellett tehát megszervezni a termelést, hogy a legfontosabb cikkek — a kenyérgabona és a zsír — az egész országnak rendelkezésére álljanak.

A kenyér- és lisztellátáshoz szükséges kenyérgabona összegyűjtése az előző években igénybevétel útján történt. Ennek azonban olyan hátrányai voltak, amelyeket ki kellett küszöbölni. Különösen azért nem vezetett eredményre ez az eljárás, mert így nem vethetett előre számot a közellátási kormányzat azzal, hogy milyen mennyiségű kenyér-

L. százados úr és próbacsendőrei figyelmesen szemléltek a Szut 339. pontja harmadik bekezdésének gyakorlati bemutatását, hallották a járőr kiáltozását s egyszerre csak azt látják, hogy az egyik borházból bőrkötényes ember szaladt ki, kezében kalapács... egyenesen neki a megbilincselten menekülő gonosztevőnek... Czakó próbacsendőrnek...

És kiabál a bőrkötényes, kalapácsos ember:

Megállni!... Álljon meg vagy...

*

...És a hatalmas jegenyefák hús, kellemes árnyékában negyvenhárom próbacsendőr és három segédoktató dült egymásnak a nevetéstől.

Nevetett a százados úr is.

Azt mondta: no ez nem rossz!

*

Komolyabb baj nem esett.

Amikor Czakó próbacsendőr látta, hogy nagyobb veszély fenyegeti a kalapácsos cipézmester, mint a szuronyos puskák irányából, egyszerre irányt változtatott, visszafordult és az üldöző járőrnél keresett menedéket a váratlan polgári segédlettel szemben.

*

A kimagyarázkodás aztán megtörtént.

A százados úr barátságosan rázta meg a derék cipézmester kezét, aki kipirulva csóváltatta a fejét és megkönnyebbülve, hogy ily szerencsés, derűs befejezést ért a dolog, csendesen kétszer is elismételte magában: a szentyit neki...

gabonával rendelkezik, amelyet majd az ellátatlan lakosság között igazságosan feloszthat. Éppen ezért olyan tervet kellett készíteni, amelynek alapján már a gazdasági év elején megállapíthatják azt, hogy minden egyes termelő miből mennyit köteles beszállítani, hogy az ellátásban fennakadás ne történjék. Tehát a közellátási kormányzat most már nemcsak a meglévő készletek igazságos elosztásáról gondoskodik, hanem a termelés irányításába is beleszól, mert hiszen azzal, hogy előírja a gazdálkodóknak, mit kell kötelezően beszállítaniuk, tulajdonképpen meghatározza azt is, hogy mit termeljenek.

Az új beszállítási rend a kataszteri tiszta jövedelmet veszi alapul. A gazdálkodónak a kataszteri tiszta jövedelem minden aranykoronája után 50 kg. búzát, vagy búzával egyenértékű mezőgazdasági terményt, vagy terméket kell a közellátás céljaira beszállítani, még pedig oly módon, hogy ebből 10 búzaegységet kenyérgabonában, 10 búzaegységet zsiradékban, vagy zsiradék nyerésére alkalmas terményben, vagy termékben, a többi 30 búzaegységet pedig az úgynevezett szabadválasztású terményekben kell beszállítani. A pontérték alapján tehát a búza szolgál értékalapul s ehhez viszonyulnak a többi termények.

A kiszámítás módszere az, hogy 1 q búza 100 pontértéket képvisel és az összes többi termények vagy termékek beszállítási értéke is ilyen búzaegységekben, vagy amint másképpen is nevezik, pontokban van megadva. Így például 1 q takarmányárpa 90 búzaegységet, 1 q olvasztott sertésszár 1200 búzaegységet, 1 q burgonya 33 búzaegységet képvisel.

A beszállítási kötelezettséget tehát — amint látjuk — 3 csoportba osztották fel. Az I. csoportba tartozik a kenyérgabona, a II. csoportba a disznózsír, hízott liba, kacsa, hízott sertés, továbbá olajosmagvak és zsiradékok előállítására alkalmas takarmányok: árpa, kukorica. A III. csoportban a rendeletben részletesen felsorolt körülbelül 130 termény és termék szerepel, amelyekből szabadon választja meg a termelő, hogy melyik termény vagy termék beszállításával kíván eleget tenni köteletségének. Hogy egy példával megvilágítsuk, mit jelent az az 50 búzaegység, amelyet 1 aranykorona kataszteri tiszta jövedelme után be kell szolgáltatni, vegyünk egy olyan szántóterületet, amelynek területe 10 hold és a kat. birtokivben megállapított kataszteri tiszta jövedelem holdanként 10 aranykorona. Mivel minden aranykorona után 50 búzaegységet kell beszállítani, ezért tehát 10 aranykorona után 500 búzaegységet, illetve, mivel 10 holdat vettünk példának, 10×500 , tehát összesen 5000 pontértéket kell leadni a gazdának. Ez azt jelenti, hogy 1000 pontot kenyérgabonában (búza, rozs, kétszeres), 1000 pontot zsiradékban, 3000 pontot szabadválasztású terményben kell beszállítani. Vagyis ebben az esetben le kell adnia a közellátás céljaira 10 q kenyérgabonát, körülbelül 83 kg. zsírt, vagy ha a zsír beszállítását morzsolt kukoricával akarja teljesíteni, akkor valamivel több, mint 11 q morzsolt kukoricát és a III. csoportba 5 q zabot (500 pont), 2 q lencsét (500 pont), 2 q babot (400 pont), 80 kg. lucernamagot (1440 pont) és 1 q borsót (165 pont). Természetesen ez csak elméleti példa, mert hiszen a gazdálkodónak már a vetésnél számot kell vetni azzal, hogy milyen

A Kormányzó Úr Ö Főméltósága gödöllői tartózkodásának befejezésekor fogadja a csendőrkülönmény tisztelgését.

termények beszolgáltatásával tesz eleget beszolgáltatási köteletségének.

A beszolgáltatásról tudni kell, hogy arra mindenki köteles, aki szántóföldi ingatlannal rendelkezik, nemcsak a hivatásos gazdálkodó, hanem más munkakörben dolgozó, tehát katona, csendőr, vagy értelmiségi alkalmazott is. Minden mezőgazdasági ingatlan birtokosáról egy úgynevezett gazdalajstromot vezetnek a nyilvántartó hatóságok, amely tartalmazza a mezőgazdasági ingatlan tulajdonosának, tényleges birtokosának, vagy haszonélvezőjének nevét, az ingatlan művelési ágak szerinti megoszlását, a szántóföld kataszteri tiszta jövedelmének összegét és az ennek alapján búzaegységben megállapított beszolgáltatási köteletségét. A gazdalajstrom alapján a nyilvántartó hatóság minden gazdálkodó részére gazdakönyvet állít ki. A gazdakönyvet csak annak állítják ki azonban a hatóságok, akinek a gazdalajstrom adatai szerint szántóföldi művelés alatt álló ingatlana van. Annak meghatározása, hogy a mezőgazdasági ingatlan milyen művelési ágba tartozik, a kataszteri birtokívek alapján történik, amelyet a pénzügyi hatóságok fektetnek fel. Megtörténhet az, hogy bizonyos terület a kataszteri birtokívekben még szántóföldi művelés alatt álló területnek van feltüntetve, holott azóta a gazdálkodó más művelési ágra tért át, például akár szőlővel beültette, akár gyümölcsöszt létesített. Ebben az esetben a tulajdonosnak a pénzügyi hatóságoktól kell kérni, hogy a művelési ágban bekövetkezett változást vezessék keresztül a kataszteri birtokíveken. Ennek azért van nagy jelentősége, mert ha a gazdálkodó részére kiállították a gazdakönyvet annak ellenére, hogy a be-

következett változás miatt szántóföldi művelési ágba tartozó ingatlannal nem rendelkezik, akkor, ha a felszólamlást elmulasztotta, beszolgáltatási köteleesség terheli, amelyet mindenképp teljesítenie kell.

Szólunk már arról, hogy a gazdakönyvet a nyilvántartó hatóság állítja ki. A 100 kat. holdon aluli gazdaságok nyilvántartó hatósága a községi előjáróság, míg a 100 kat. holdon felülieké pedig a közellátási felügyelőség.

A gazdakönyv arra szolgál, hogy feltüntesse a gazdálkodó beszolgáltatási köteleseit, valamint azt, hogy az előírt köteleességekből mennyit teljesített már egyenként az I., II. és III. csoportba tartozó terményeknél. Ugyancsak a gazdakönyvben tartják számon a gazdaságban bekövetkezett, a beszolgáltatási köteleesség szempontjából figyelembe vehető változásokat és kedvezményeket is. Szociális szempontból nagy jelentősége van annak a kedvezménynek, amelyet a többgyermekes kisgazdáknak nyújtanak. Abban az esetben ugyanis, ha a gazdálkodónak egész szántóföldi kataszteri tiszta jövedelme nem több 100 arany koronánál, minden 1931-ben és azóta született gyermek után gyermekkedvezmény címén a kenyérgabona-beszolgáltatási köteleiséget 10 aranykoronánként és gyermekenként 10 búzaegységgel csökkentik. Kedvezményre tarthatnak továbbá azok is igényt, illetve csökkentik beszolgáltatási köteleységüket, akik nem sorkötelezettségből folyó katonai szolgálatot teljesítenek.

Az előírt beszolgáltatási köteleiséget mindenkinek teljesítenie kell. Mégis bizonyos fokig mérséklük, sőt egyes esetekben törlik a gazdálkodónak az előírt beszolgáltatási köteleységét, ha a szántóföldi

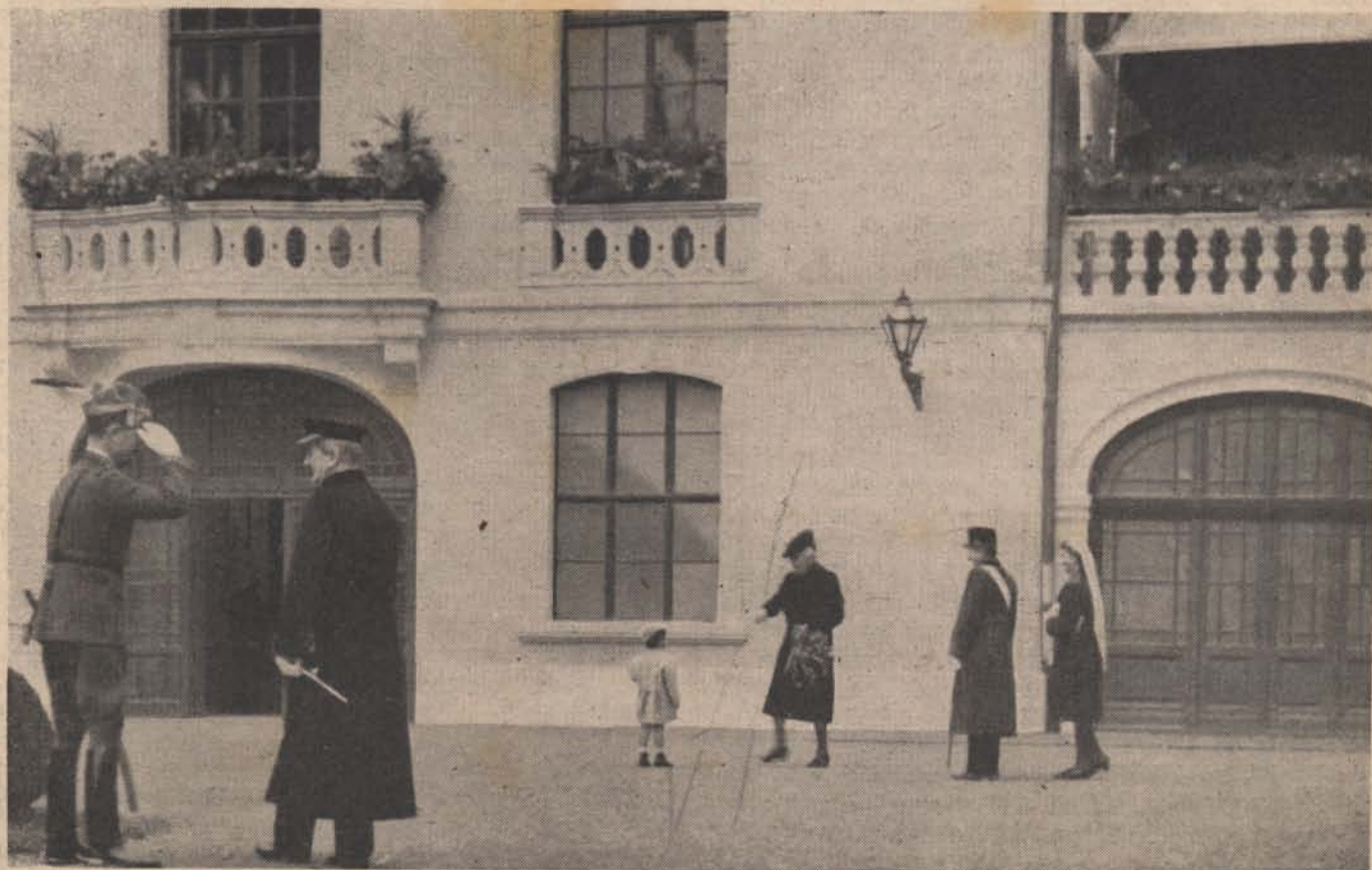
ingatlanán elemi csapást, vagy más kárt szenvedett. Az a gazdálkodó ugyanis, akit szántóföldi termelésében elemi csapás vagy állatelhullás miatt károsodás ér, beszolgáltatási kötelességének mérséklését kérheti. A szántóföldi termelésben bekövetkezett elemi csapás mérvének megállapítása általában a pénzügyigazgatóság hatáskörébe tartozik. A pénzügyigazgatóság által megállapított kár címén a beszolgáltatási kötelességet úgy csökkentik, hogy a kárt szenvedett szántóföldterületre eső búzaegységpontokat bizonyos mértékig mérséklék. Mégpedig, ha a kárfelvételi eljárás során a pénzügyigazgatóság egynegyedrészt kárt állapított meg, akkor az arra a szántóföldi területre eső beszolgáltatási kötelességet 50%-kal, ha kétnegyedrészes kárt állapítottak meg, akkor 75%-kal és ha háromnegyedrészt, vagy teljes kárt állapítottak meg, akkor az arra a szántóföldi területre eső beszolgáltatási kötelességet teljes mértékben törlik.

Elemi kár, vagy állatelhullás esetén, amikor a kármegállapítás nem tartozik a pénzügyigazgatóság hatáskörébe, szintén mérséklék a beszolgáltatási kötelességet. A kármegállapítás ez utóbbi esetben vagy a biztosító intézetre, vagy pedig, ha biztosítás nem volt, a községi közellátási bizottságokra tartozik. Ilyen elemi kár lehet például, ha a learatott, kazalba rakott búza, vagy akár a kicsévelt és raktárba gyűjtött gabona elég. Szarvasmarha, juh- és sertéselhullás esetén is lehet kérni a beszolgáltatási kötelesség csökkentését a nyilvántartó hatóságtól. Kivételt képez a baromfielhullás, mely esetben a beállott kár miatt semmiképpen sem csökkenthető a beszolgáltatási kötelesség.

A beszolgáltatási kötelesség általában a szántóföldi ingatlan tulajdonosát terheli. Minthogy azon-

ban nem minden esetben maga a tulajdonos műveli ingatlanát, ezért gondoskodni kellett arról, hogy olyan esetben is feleljen valaki a beszolgáltatási kötelesség teljesítéséért, ha azt nem maga a tulajdonos kezeli. A bérbeadott birtok beszolgáltatási kötelességét úgy szabályozták, hogy a beszolgáltatás teljes egészében a haszonbérletet terheli, tehát a haszonbérlet kapja a gazdakönyvet is. Ha a tulajdonos felesbérletbe, tehát feles művelésre adta szántóföldjét, a beszolgáltatás szempontjából ezt haszonbérletnek számítják és ebben az esetben is a felesbérletről vezetik a gazdalajstromot és az ő részére állítják ki a gazdakönyvet. Később azután ebben a tekintetben engedményeket tettek, amennyiben megengedték, hogy azok a szántótulajdonosok, akik felesbérletbe adták földjüket, a nyilvántartó hatóság előtt nyilatkozhatnak arról, hogy a felesbérletbe adott területre eső beszolgáltatási kötelesség felének teljesítését magukra vállalják. Ebben az esetben most már a felesbérbeadó is beszolgáltatásra kötelezett lesz, tehát gazdakönyvet kap. A bejelentést a tulajdonosnak a rendelet megjelenésétől (augusztus 7.) számított 15 napon belül kellett megtennie az illetékes nyilvántartó hatóság előtt. A nyilvántartó hatóság a bejelentés alapján a gazdálkodó részére gazdalapot és gazdakönyvet állít ki és most már a felesbérbeadót is éppen olyan kötelesség terheli, mint a felesbérlet, vagyis magára kellett vállalnia az I., II. és III. csoportba tartozó termények felének beszolgáltatását. Ezzel tehát éppen olyan jogok és kötelességek hárultak rá, mint felesbérletjére.

A szántóföldi művelés jogi formái között szerepel még az úgynevezett harmados, vagy negyedes

A Kormányzó Úr Ö Főméltósága családjával Gödöllőn.

művelés is. Ez azt jelenti, hogy a föld tulajdonosa által adott vetőmagot a harmados vagy negyedes gazdálkodó veti el, és a föld megműveléséért a terménynek egyharmadát, illetve egynegyedét kapja. Minthogy azonban a harmados, vagy negyedes csupán munkálja a földet, tehát a földdel közelebbi jogi kapcsolatban nincs, ezért a beszoigáltatásért nehezen vagy egyáltalán nem lenne felelősségre vonható. Éppen ezért a beszoigáltatásról szóló rendeletek a művelésnek ezt a jogi formáját nem vehetik figyelembe és ilyen esetben a beszoigáltatási kötelesség teljes egészében a föld tulajdonosát terheli. A harmadost, vagy negyedest tehát az ilyen módon bérelt föld után beszoigáltatási kötelesség nem terheli.

A haszonbérelőnek a haszonbérbeadóval szemben bérfizetési kötelessége van. Természetesen a bérelőnek a haszonbérleti díjat teljesítenie kell, mégis a beszoigáltatás szempontjából bizonyos korlátozásokat állítottak fel arra az esetre, ha a bérelőnek a bérleti díjat teljes egészében természetben kellene szolgáltatnia. A bérelő a természetben kikötött kenyérgabonából csak bizonyos mennyiséget adhat át a bérbeadónak, a természetben ki nem szolgáltatatható kenyérgabona helyett pedig a megállapított áron átszámított termény kifizetésével tesz eleget haszonbérleti díjfizetési kötelezettségének. A fennálló rendeletek értelmében a bérelő haszonbérleti díj fejében annyszor 240 kg. kenyérgabonát tartozik átadni a bérbeadónak, ahány személy tartozik annak háztartásához. Természetesen így a bérbeadónak és egész háztartásának egy évi időtartamra a kenyér- és lisztfejadagjuk jegyjogosultságáról le kell mondaniuk. A bérelő által ilyen módon teljesített szolgáltatás beszámít előírt beszoigáltatási kötelessége teljesítésébe, vagyis ez azt jelenti, hogy amennyi kenyérgabonát így átadott a bérbeadónak, annival kevesebb kenyérgabonabeszoigáltatási kötelességet kell teljesítenie. Köteles továbbá a bérelő annyi zsírt átadni, amennyi a bérbeadót és háztartásához tartozókat egy évi időtartamra fejadag szerint megilleti. Az így kiszolgáltattott zsír beszámít a bérelőnek a zsírbeszoigáltatási kötelességébe. Zsír helyett hízott sertést is átadhat a bérelő a bérbeadónak, mégpedig olyképpen, hogy minden 4 személyre egy hízott sertést kell számítani. Ha a háztartáshoz tartozók száma négynél kevesebb, abban az esetben is kiszolgáltatható az egy hízott sertés. A zsír, vagy hízott sertés helyett a bérelő árpát, vagy kukoricát is átadhat a bérbeadónak, mely esetben annyszor 100 pontot írnak jóvá beszoigáltatási kötelességének teljesítésébe, ahány személy a haszonbérbeadó háztartásához tartozik. A haszonbérelőnek ezenkívül kötelessége annyi kenyérgabonát is átadnia, amennyivel a bérbeadó a gazdaságához tartozó éves gazdasági cselédek konvencióját kielégítheti. A bérelő által teljesített szolgáltatások közül — amint már említettük — a kenyérgabonából átadott mennyiség teljes egészében beszámít a bérelőnek beszoigáltatási kötelessége teljesítésébe. Az átadott hízott sertés után pedig annyszor 100 búzaegységet írnek jóvá a bérelő zsiradékbeszoigáltatási kötelességének teljesítésébe, ahányan a bérelő háztartásából zsírjegyjogosultságukról egy évi időtartamra lemondtak. Ugyanez a helyzet a felesbérletbe adott gazdaságoknál is. A bérelő tehát kenyérgabonából és zsírból ezeknek a mennyiségeknek átadására kötelezhető. A harmados, vagy negyedes

művelésnél a magánjogi megállapodások érvényben vannak továbbra is, azonban a harmadosnak vagy negyedesnek átadott termények és termékek nem számítanak be a szántóföldtulajdonos beszoigáltatási kötelességének teljesítésébe.

Amint már említettük, a kenyérgabonabeszoigáltatási kötelességet általában csak kenyérgabona beszoigáltatásával lehet teljesíteni. Kivételt képeznek azok a vármegyék, amelyekben búzát egyáltalán nem, vagy csak nagyon keveset termelnek. Itt a közellátási kormánybiztos engedélyével árpa- vagy kukorica beszoigáltatásával róhatja le a gazdálkodó kenyérgabonabeszoigáltatási kötelességét. Azt is megengedték ebben az évben, hogy a gazdálkodó kenyérgabona- és zsírbeszoigáltatási kötelességét zab beszoigáltatásával teljesíthesse.

Tekintettel arra, hogy sok gazdálkodó elsősorban nem kenyérgabonát termel, vagy pedig kisebb szántóföldi ingatlannal rendelkezik s így annak termése csak saját szükségletét fedezi, a közellátásügyi miniszter 116.580/1943. számú rendeletével úgy intézkedett, hogy a gazdálkodó, ha a háztartási vagy vetőmagszükségletének figyelembevételével a kenyérgabonára vonatkozó beszoigáltatási kötelességének csak részben, vagy egyáltalán nem tudna eleget tenni, a nyilvántartó hatóság útján kérheti a közellátási kormánybiztostól, hogy beszoigáltatási kötelességét a II—III. csoportba tartozó valamelyik termék vagy termény beszoigáltatásával teljesíthesse.

A gazdálkodó háziszükségletére a háztartásához tartozók száma szerint fejenként 240 kg. kenyérgabonát, vetőmagszükségleteként pedig kat. holdanként búzából 120 kg-ot, a roszból és kétszeresből 110 kg-ot vesznek számításba a hatóságok.

Ugyancsak kérheti a gazdálkodó azt is, hogy amennyiben árpa- vagy pedig kukoricabeszoigáltatási kötelességét nem tudná teljesíteni, más termények beszoigáltatásával tehessen eleget kötelességének. Minden esetben azonban a gazdálkodónak magának kell kinyilatkoztatnia azt, hogy azok helyett a termények helyett, amelyek beszoigáltatása alól felmentést kapott, milyen terményekkel kívánja törleszteni beszoigáltatási kötelességét. A vállalt terményekből és termékekből annyit kell beszoigáltatnia, hogy azok összesített búzaegység száma egyenlő legyen a beszoigáltatásra előírt kenyérgabona, árpa vagy kukorica búzaegység számával. Ez a rendelkezés közelebből érinti a csendőrsöket is, mert hiszen nagyon sok helyen az örs saját maga ellátására kisebb területet bérel, amelyen különböző konyhakerti növényeket termel. Abban az esetben, ha az örs bérlieket a területeket és az a kataszteri birtokívben szántóföldi művelési ágba szerepel, a csendőrs is beszoigáltatásra köteles. Tehát nekik éppen úgy kérni kellett a közellátási kormánybiztostól a beszoigáltatási kötelesség teljesítésének módosítását, mint más gazdálkodónak.

A beszoigáltatási kötelesség elsősorban is a gazdálkodókat érdekli, tehát azokat, akik a szántóföldi ingatlannal rendelkeznek, közvetve azonban azokat is, akik beszoigáltatásra nincsenek kötelezve, azonban bizonyos mértékig ellátottakká szeretnének válni. Sokszor felmerül a kérdés, hogy a nem önellátók hogyan és miként szerezhetnének be bizonyos termékeket a beszoigáltatásra kötelezett gazdálkodóktól és ez milyen jogokkal és kötelességekkel jár azután

Ifj. vitéz nagybányai Horthy Miklós hadnagyi eskütétele Szegeden, 1943 október 21-én.

mind a gazdálkodóra, mind pedig az önellátó félre. Legtöbbször felmerülő kérdés az, vajjon hogyan biztosítsa zsírszükségletét az, aki saját maga szeretne termelni maga és családja részére zsírt. A fennálló rendelkezések értelmében soványsertést bárki vásárolhat engedély nélkül. A gazdák egymás közti forgalma szabályozva van olymódon, hogy ha egyik gazdaság a másiktól vásárol, abban az esetben vásárlási engedélyt kér a közellátási kormánybiztostól, amelynek alapján a megvásárolt terményt vagy terméket annak, akitől vásárolták, a gazdalapján jóváírják, a vásárlót pedig ezzel megterhelik. Ha gazdakönyvvvel nem rendelkező vásárol tehát soványsertést, ezt a vásárlást a gazdálkodónak nem írják jóvá, tehát a beszolgáltatási köteleesség teljesítésébe nem számít be. A hizlaláshoz szükséges takarmány megszerzése azonban már bizonyos mértékig beszámítás mellett is lehetséges.

A közellátásügyi miniszter megengedte, hogy a törvényhatósági jogú és megyei városokban, továbbá a 10.000-nél nagyobb lélekszámú olyan nagyközségekben, amelyekben az ellátatlan népesség zsírellátása szabályozás alatt áll, valamint járási székhelyeken és olyan községekben, ahol a nem östermelő foglalkozású népesség aránya az 50%-ot meghaladja, a közellátási kormánybiztos hizlalási célra takarmányvásárlási engedélyt adhat ki gazdakönyvvvel nem rendelkező magánszemélyek, vagy más közétkeztetéssel kapcsolatos intézetek számára is. A vásárlási engedély alapján azután a megvásárolt takarmányt a gazdálkodónak beszámítják beszolgáltatási köteleessége teljesítésébe. Vásárlási igazolványt azonban a rendelkezés értelmében csak azoknak lehet kiadni, akik járlatlevéllel igazolják, hogy a sertés

tulajdonukban van, továbbá, hogy saját udvarukon és saját háztartási szükségletükre, illetve a közétkeztetésben résztvevők részére kívánják hizlalni. A vásárlási engedélyt sertésenként árpából 2—2 q-ra adja ki a közellátási kormánybiztos. A kérelmeket a közellátási kormánybiztoshoz címezve a hizlaló lakóhelye szerint illetékes községi előljáróságnál illetve polgármesternél kell benyújtani.

A háztartás zsírellátásának biztosítására ebben az évben is lehetséges a bérhizlalás. A hizlaltatni kívánó szerződést köthet olyan gazdálkodóval, aki gazdakönyvvvel rendelkezik, arra, hogy háztartása részére szükséges hizót takarmánykiutalás nélkül saját terméséből felhizlalja. A kötött szerződést 15 napon belül be kell mutatni a hizlalás helye szerint illetékes községi előljáróságnál, amelyet az láttamoz. A vágási és szállítási engedélyt a hizlaló gazdálkodó lakóhelye szerint illetékes községi előljáróság adja ki, de csak abban az esetben, ha a bérhizlalási szerződést bemutatták, továbbá ha a bérhizlaltató állandó lakóhelye szerint illetékes községi előljáróság igazolja, hogy a hizlaltató és háztartásához tartozó személyek zsírjegyjogosultságukról egy évi időtartamra lemondtak. A vágási és a szállítási engedélyt háztartásonként és 4—4 személyenként 1 sertésre lehet kiadni. Ha a háztartáshoz tartozók száma négynél kevesebb, az egy sertésre vonatkozó vágási és szállítási engedélyt a községi előljáróságok abban az esetben is kötelesek kiadni. A levágott sertés után természetesen az előírt 3, illetve a második és többi sertés után 6 kg zsírt be kell szolgáltatni. Sem a magánbérhizlalás célját szolgáló sertés, sem pedig a hizlalásra szolgált takarmány nem számít be a gazdálkodónak beszolgáltatási köteleessége teljesítésébe.

Bűnügyi apróságok.

Írta: OLCHVÁRY-MILVIUS ATTILA ezredes.

A múlt század hatvanas éveiben, Délnyugat-Anglia egyik községének határában, ötven méternyire a műúttól magános, 2 emeletes udvarház állott. A házban egy Samuel S. Kent nevű gyapjúgyári felügyelő lakott feleségével, 7 gyermekével és három női háztartási alkalmazottjával. A háztartási alkalmazottak közül egyik a gyermeklány, a másik a szobalány, a harmadik szakácsnő szerepét töltötte be. A személyzetet egy kisegítő gyermeklány,

sodik házasságból származó 5 éves Mária Amelia édesanyja hálósobájában aludt.

Egy június végi nap reggelén, a gyermeklány, Elisabeth Gough, az ő szobájában alvó Francis Savillet nem találta az ágyban. Azt gondolva, hogy a gyermeket az éj folyamán az anyja vehette magához, bekopogtatott Kentné hálósobájába, kérdezve, hogy a kisfiú felébredt-e már? Kentné megdöbbenve válaszolta, hogy ő nem vette a gyermeket magához és este lefekvés óta nem is látta. Erre az egész ház népe a gyermek keresésére indult, de sehol sem találták. Keresés közben észrevették, hogy

A galántai hősi emlékmű felavatásáról. A m. kir. csendőrség felügyelője ellép a csendőrszászlóalj arcvonala előtt.

egy kocsis és egy kertész fiú egészítette ki, ezek azonban házon kívül laktak.

Kent másodszor nősült. Első felesége 10 gyermekkel ajándékozta meg. Ezek közül történetünk idejében azonban csak négyen voltak életben, a már felnőtt Marianne és Erzsébet, a 16 éves Constance és a 15 éves William. Első felesége, akin időnként elmebajos tünetek mutatkoztak, már évekkal ezelőtt meghalt. Halála után Kent felségül vette gyermekei nevelőnőjét, aki, mint ilyen, előzőleg tíz éven keresztül szolgált a családnál. Második felesége 3 gyermekkel ajándékozta meg: a történetünk idejében már 5 éves Mary Ameliával, a 4 éves Francis Savillel és a néhányhónapos Emilinnel.

A ház földszintjét az étkező és fogadóhelyiségek, a konyha, mellékhelyiségek és a személyzet szobái foglalták el. Az első emeleten voltak a házaspár egymásbanyiló hálósobái, velük szemben a folyosó túlsó oldalán a gyermeklány — Elisabeth Gough — szobája. A gyermeklány szobájában aludt a kis Emiline és a 4 éves Francis Saville. A többi gyermekek hálósobái a második emeleten voltak. Itt a két felnőtt leánynak: Marianne-nak és Erzsébetnek közös-, Constancenak és Williamnak külön-külön hálósobájuk volt. A má-

a földszinti fogadósobának a kertre nyíló ablaka és ablaktáblái nyitva vannak. Ez feltűnő volt, mert előző este, rendes szokás szerint, minden ajtót és ablakot gondosan bezártak. A gyermek nem volt sehol. Kent a nyitott ablakból büntényre következtetett s ezért lóra kapva, a közeli faluba igyekezett, hogy a rendőrséget értesítse. Eltávozása után folytatták a keresgélést, ami sikerrel is járt. A szegény kis Francis Saville holttestét a kertben álló árnyékszékben találták meg átvágott nyakkal és a mellén szúrt sebbel. Már órák óta halott volt.

A tragikus eset óriási feltűnést és megdöbbenést váltott ki egész Angliában. A megindult nyomozásban a környék 5 községének rendőrsége vett részt, de eredményt minden igyekezetük ellenére sem tudtak elérni. A nyomozás eredménytelensége az egész országban felháborodást keltett. Ennek hatása alatt a belügyminiszter — a Scotland-Yard legeredményesebb és lecszebb multú kriminalistáját: Wicher detektív főfelügyelőt rendelte ki a nyomozás megejtésére, ki magával hozta régi munkatársát: Williams detektív felügyelőt is. Wicher kirendelése a gyilkosság után két hét elteltével történt úgy, hogy Wicher a helyszínen már semmi nyomot sem találhatott. Csúpn a vidéki rendőrség nyomozásának addigi ered-

A galántai hősi emlékmű felavatásáról. A m. kir. csendőrség felügyelője fogadja a csendőrzászlóalj díszmenetét.

ménye, valamint a tanuk állottak rendelkezésére. Wicher ennek ellenére sem esett kétségbe. Megvolt a szaktudása, évtizedes nyomozói tapasztalatokra tekintett vissza és ismerte az emberi lelket. Ezzel kezdett hozzá a nehéz munkához.

Meghallgatta a vidéki rendőrség beszámolóját. Ebből nem sok haszna volt. A vidéki rendőrség csak annyira jutott, hogy a tettest a házon kívül kell keresni. Külső tettes lehetőségét azonban kizárta az a körülmény, hogy a ház összes ablakait és aítóit előző este gondosan bezárták, a fogadószoba ressel nyitva talált ablakán pedig az erőszakos behatolás legkisebb nyomára sem volt található. Arra azonban, hogy a házbelieliek közül kit lehetne gyanúsítani, a vidéki rendőrségnek nem volt olyan feltevése, amelyet a legcsekélyebb adatok is alátámasztottak volna. Megállapították, hogy a családban a legteljesebb egyetértés uralkodott. Nézeteltérés soha sem volt a családtagok közt. A személyzet régi és meghízható volt.

Nem csoda, hogy a vidéki rendőrség munkája semmit sem eredményezett. Nyomozása nélkülözötte a tervszerűséget és az egységes vezetést. Az öt környékheli község rendőrközegei nem tervszerűen együttműködve, hanem külön-külön, ügyszólván mindenik saját szakállára folytatta a nyomozást.

Wicher főfelügyelő részletesen kikérdezte az egész háznépet, napokig járta a környéket és igyekezett segédiével együtt a lakosság véleményét ki-puhatolni. Utóbbi megosztott: a lakosság egyrésze magát az anát, másik része pedig Elisabeth Gough-t, a gyermeklányt tartotta a gyilkosnak.

Wicher főfelügyelő az így nyert adatok egybevetéséből igyekezett egy használható feltevéshez jutni a gyilkos kilétét illetőleg. Gondolkozni kezdett. Hosszú gyakorlati tapasztalatai megtanították arra, hogy elsősorban a legkézenfekvőbb, legtermészetesebb lehetőségek között kell a megoldást keresni.

A gondolatmenete a következő volt:

Kinek lehetett a figyelembe jöhető személyek közül valami haszna az ártatlan gyermek halálából, kinek állhatott érdekében a gyermek halála, vagy kiben élhetett olyan nagyfokú bosszúvágy, gyűlölet, esetleg irigység, féltékenység, hogy ezek hatása alatt ilyen szörnyű bűncselekményre ragadtatta magát. Okoskodásával tehát a cselekmény indító okát akarta felderíteni, vagy legalább is valószínűsíteni. A vidéki rendőrség eddigi nyomozásának ama megállapítását, hogy külső tettes nem jöhet figyelembe (zárt aítók, ablakok és erőszakos behatolás minden nyomának hiánya) Wicher is elfogadta s így csak a házban lakó családtagok és személyzet lelkébe igyekezett bepillantani és azok lelkének mélyéről az indítóokot napfényre hozni. A házban, mint az már az eddig leírtakból is kitűnik, a következők laktak:

A szülők, tehát Kent gyapjúgyári felügyelő és második felesége,

Kent első házasságából származó négy gyermek, úgymint a már felnőtt Marianne és Elisabeth, a 16 éves Constance és a 15 éves William,

Kent második házasságából származó két gyermek: az 5 éves Mary Amelia és a még csecsemő Emiline, végül

a személyzet: a gyermeklány, a szobalány és a szakácsnő.

Wicher főfelügyelő ezeket a személyeket ismételtén egyenként kikérdezte, de kikérdezett egy

egész csomó külső tanut is, olyanokat, akik a családot és a család életét, életmódját jól ismerték, továbbá alaposan tájékozódott az épületben. Pontosan tudta a család napirendjét, ismerte a szobákat, tudta, hogy ki, hol szokott aludni stb. Mindezeknek az adatoknak a birtokában feltette magában azt a kérdést, hogy kinél tételezhető fel valamilyen indítóok.

A szegény kis áldozat igen kedves, jól nevelt gyermek volt. Senkinek nem volt terhére, mindenki szerette s így ellenségei nem lehettek.

Kentnek és feleségének édes- és kedvenc gyermeke volt. A szülőknek semmi érdekük sem fűződhetett a halálához. Wicher ezért a szülőket, mint gyanúba vehető személyeket már eleve kikapcsolta. A második házasságából származó két gyermek (egy 5 éves és egy csecsemő) koránál fogva nem jöhetett számításba. A személyzet közül a szobalány és a szakácsnő tettessége nem volt elképzelhető, mert semmi okuk nem lehetett a cselekmény elkövetésére. A gyermeklánynak sem lehetett semmi haszna a gyermek meggyilkolásából, de nála esetleg arra kellett gondolni, hogy a gondjaira bízott gyermekkel talán sok baja, veszélye volt és ezért akart tőle megszabadulni. Ez azonban nem állott fent, mert a kis Francis úgynevezett mintagyermek volt és a gyermeklánnyal köcsönösen nagyon ragaszkodtak egymáshoz. Így a gyermeklánynál sem lehetett indítóokot találni. Most már csak a Kent első házasságából származó négy gyermek maradt hátra. Wicher főfelügyelő okoskodása szerint ezek között kellett a gyilkost keresni. Mi lehetett azonban ezeknél az indítóok? Wicher ugyan hallotta, hogy Kent második felesége ügyszólván valódi édesanyja volt az első házasságából származó gyermekeknek is, azokat soha sem különböztette meg a saját gyermekeitől, mindazonáltal a két házasságából származó gyermekek között rendszerint található irigykedésben, féltékenységekben kereste az okot és megoldást. Ilyen irányban nyomozást is folytatott. Megállapította, hogy néhány évvel ezelőtt Constance és William megszöktek a házból azzal, hogy beállnak tengerésznek. A szökevény gyermekeket hamarosan visszahozták. Wichernek igazat kellett adni abban, hogy ez az esemény nem igen volt alkalmas arra, hogy belőle a zavar-talan, nyugodt családi életre és a mostoha gyermekek és mostohaanya között fennálló meleg, meghitt viszonyra lehessen következtetni. A szökés után Kent a két gyermeket két különböző vidéki nevelőintézetben helyezte el. A gyilkosság idejében a két gyermek nyári szünidőre volt csak otthon, a családi házban. A nevelő intézetekben megejtett nyomozás is hozott némi eredményt. Kis intézetbeli társnői előtt Constance ismételtén tett olyan elkeseredett kijelentéseket, amelyekből érezni lehetett a féltés-vérek — tehát a második házasságából származó gyermekek — iránt érzett féltékenységet és irigységet. Ezek a megállapítások Wicher feltevésének mal-mára hajtották a vizet és figyelmét a 16 éves csinos, serdülő leányra, Constancera terelték.

Most már azt vizsgálta, hogy az indítóoktól függetlenül kinek volt meg a lehetősége a gyilkosság elkövetésére. Ez a vizsgálat is elsősorban Constance felé mutatott. A tettesnek mindenesetre észrevétel-nül kellett a szobáját elhagynia és oda visszatérnie, ezért elsősorban azok jöttek figyelembe, akiknek

Kitüntetett bajtársaink

Balról-jobbra: 1. Bánföldi György őrm. Magyar Bronz Érdemérem hadiszalaiagon, Magyar Bronz Vitézségi Érem, Tűzkereszt II. fok., Német Sasrend III. fok. kardokkal. — 2. Vitéz Fejes Antal őrm. Magyar Bronz Érdemkereszt hadiszalaiagon, Tűzkereszt II. fok., 2. oszt. Német Vaskereszt, Német Sasrend III. fok. kardokkal. — 3. Pásztor Ferenc őrm. Magyar Bronz Érdemkereszt hadiszalaiagon, Tűzkereszt II. fok. — 4. Tóth Elek őrm. Tűzkereszt II. fok.

külön hálósobájuk volt. Külön szobában csak Constance és William aludtak, de ilyennek lehet tekinteni a gyermekszobát is, amelyben a gyermeklánynon és az áldozaton kívül csupán a csecsemő Emiline aludt. Mivel azonban a gyermeklánynál indítóok nem volt kimutatható, csak Constance és William maradt hátra. Mindkettőjükönél fennforgott az indítóok és egyformán megvolt a lehetőségük a szobájukból való észrevétlen távozásra és visszatérésre. Az a tény, hogy a meggyilkolt kisfiút a gyilkos teljes csendben, hangtalanul vitte ki a házból, — hisz a házban alvók közül senki, semmi gyanús neszt sem hallott, arra mutat — így okoskodott Wicher főfelügyelő — hogy az alvó gyermek kiemelését ágyacskájából megfelelő gyengédséggel és hozzáértéssel hajtotta végre. Ez női kezekre vall. Wicher főfelügyelő a fenti okoskodás eredményeképpen a kis Francis Saville meggyilkolásával féltéstvérét, a 16 éves serdülő lányt, Constance-ot gyanúsította meg. Jól tudta, hogy ez nem elég, ezt bizonyítania is kell, ezért bizonyítékok után nézett. Abból indult ki, hogy a gyilkosnak feltétlenül be kellett véreznie a rajta lévő ruházatot. Milyen ruházat lehetett a gyilkoson a cselekmény elkövetésekor? Wicher főfelügyelő úgy okoskodott, hogy a gyilkos a cselekményét feltétlenül éjjeli ruhában, tehát hálóköntösben követte el, mert számolnia kellett azzal, hogy a folyósókon vagy lépcsőházban valakivel véletlenül összetalálkozik s ha ilyenkor felsőruhában találják, a kimagyarázkodás nehézségeibe ütközne. A két következtetést egybevetve, Wicher főfelügyelő véres női hálóköntös után kutatott. A Constance hálóköntöse után. Arra nem sok reménye volt, hogy a gyilkosság után 3 héttel ezt a véres ruhadarabot valóban meg is találja. Ilyen hiú reményekkel nem is áltatta magát. Abban azonban bizakodott, hogy valami közvetítő adatra tud szert tenni, amellyel bizonyítani tudja, hogy ilyen véres ruhadarab volt.

Gondosan átkutatta Constance szobáját. Mindent tüvé tett. Az íróasztal fiókjában egy kis jegyzetet talált. Constance saját kezű írásával egy darab papíron a fehérnemű készletéről feljegyzést vezetett. Ebben a feljegyzésben három hálóköntös szerepelt. Ezzel szemben Constance csak két hálóköntösét tudta megmutatni. A harmadikra nézve azt adta elő, hogy a legutolsó mosás alkalmával elkallódott. Wi-

cher főfelügyelő megállapította hogy az utolsó nagymosás két nappal a gyilkosság után történt. A főfelügyelő most már hozzálátott a mosásbaadás és a mosás körülményeinek részletekbe menő tisztázásához. A következőket állapította meg. A mosásba adandó fehérneműdarabokat a szobalány gyűjtötte össze. A szennyesről jegyzéket készített és a szennyes ruhákat az erre a célra szolgáló kosárba helyezte. A rendes szokás szerint azután a mosónő házhoz jött és magával vitte a kosarat. A szobalány Wicher főfelügyelő részleteket kutató kérdéseire elmondta, hogy éppen a szennyes ruha számbavételével volt elfoglalva, már a jegyzéket is elkészítette, midőn odajött Constance és arra kérte, nézzen utána, hogy pénztárcája nem maradt-e a szennyesbe adott hálóköntöse zsebében? A szobalány elővette a hálóköntöst, kiforgatta zsebeit, de a pénztárcát nem találta. Ezután visszahelyezte a hálóköntöst a kosárba. Constance, aki még mindig ott állott a kosár mellett, most már arra kérte, hogy hozzon neki egy pohár vizet. A szobalány néhány percig távol volt, majd behozta a vizet. Constance megitta és eltávozott a szobából. A szobalány, mivel a számbavételt és a jegyzék összeállítását már Constance jövetele előtt befejezte, a kosarat — anélkül, hogy a szennyes ruhát újból számba vette volna — lezárta. A mosónő érte jött és a kosarat a jegyzékkel együtt magával vitte. Otthon, a lakásán, a jegyzék és a kosár tartalmának összehasonlításakor rájött, hogy egy női hálóköntös — a Constance-é — hiányzik. Ezt annak idején egyszerűen tudomásul vették és napirendre tértek fölötte. A szobalány Wicher főfelügyelő ama kérdésére, hogy a hálóköntös nem volt-e véres, határozott nemmel felelt. Hozzá fűzte, hogy nem is lehetett, mert ha véres lett volna, ezt észre kellett volna vennie, midőn a pénztárca keresése közben a hálóköntöst össze-vissza forgatta. Wicher főfelügyelő ezekből az adatokból igen érdekes következtetést vont le. Szerinte Constance az alatt az idő alatt, amíg a szobalány távol volt, a hálóköntöst kivette a kosárból. Ez a hálóköntös azonban nem az volt, amelyet a gyilkosság elkövetése alkalmával viselt, hanem az, amelyet a gyilkosság elkövetése után — a bevérződések következtében szükségessé vált átlötködésekor — öltött magára. A gyilkoságnál viselt és bevérződött hálóköntöst, minden valószínű-

ség szerint közvetlenül a gyilkosság után valami úton-módon megsemmisítette. Igen ám, de a személyzet, valamint a mostohaanyja is tudta, hogy összesen három hálóköntöse volt. Ebből egyet megsemmisített, tehát egy hiányzott. Ennek a hiánynak valami elfogadható magyarázatot kellett adni. Ezért rendezte azután Constance — igen szellemesen — úgy a dolgokat, hogy mindenki azt higgye, hogy egy hálóköntöse a mosásban veszett el.

Wicher főfelügyelő most már nem tétovázott. Tűvé tett a lakásban és körülötte mindent, hogy a véres hálóköntöst, vagy ha megsemmisítették — legalább a megsemmisítés nyomait megtalálja.

Igyekezete nem járt sikerrel. Mivel nem volt remény arra, hogy több bizonyítékhoz jusson, Constance-ot letartóztatta és tagadása ellenére átadta a bíróságnak. Tetteségéről meg volt győződve. Nehéz volt ugyan az ártatlan tekintetű, szép fiatal leányról ilyen kegyetlen bűncselekményt feltételezni. Wicher azonban a leány származását és jellemét is figyelembe vette. Olyan anyától származott, aki előtte már 8 gyermeket szült, köztük több életképtelent és aki elmebaj miatt gyógykezelés alatt is állott. Joggal következtethetett tehát terheltségre. Úgy vélte, hogy az egészséges viruló külső beteg lelket takar. Azt is figyelemre méltónak tartotta Wicher, hogy akkor, amikor Constance az egy évvel fiatalabb William öccsével a házból megszökött, ő, Constance volt az egész szökés kitervezője és a végrehajtás vezetője. Ez élénk képzelőerőt, erős akarat- és cselekvőkészséget árult el. Wicher megítélése szerint ezek az adatok csak alátámasztották a Constance elleni gyanút.

Angliában a vádalahelyezés kérdésében esküdt-szék-szerű intézmény — a jury — dönt. Az esküdtek Constance-ot szabadlábra helyezték, a főtárgyaláson pedig felmentették. Szegény Wicher főfelügyelő bűnbakká vált. A sajtó súlyos támadásokat intézett ellene, saját előjárói is elfordultak tőle, úgyhogy nemsokára nyugdíjba vonult.

A gyilkosság olyan nagy port vert fel, hogy a sajtó állandóan tovább foglalkozott vele. Támadta a rendőrséget és követelte a gyilkos kiderítését. Újabb bűnvádi eljárások keretében először az apát, majd Elisabeth Gought, a gyermeklányt, gyanúsították meg alaptalanul. Bizonyítani nem tudtak semmit, de az eljárást mindkét esetben bizonyítékok hiányában szüntették meg úgy, hogy a bélyeg rajtuk maradt.

Nem hiányzott a hamis önfeljelentő sem. Egy csavargó jelentkezett a rendőrségen letartóztatását kérve, mert ő követte el a gyilkosságot. Letartóztatták. Hamarosan kiderült azonban, hogy nem lehetett ő a tettes, mert már az első kihallgatás alkalmával teljes tájékozatlanságot árult el a helyszíni viszonyokat illetően.

Ezekután a közvélemény lassacskán megnyugodott. A büntény feledésbe ment.

Végül kiderült, hogy mégis csak Wicher főfelügyelőnek volt igaza.

Öt év multával egy szép napon, egy anglikán lelkész jelent meg egy feketehajú, lefátyolozott fiatal hölgy kíséretében, az egyik londoni bíróságnál. A hölgy előadta, hogy Constance Kentnek hívják, 21 éves, és vallomást akar tenni. Ezután bevallotta, hogy öt évvel ezelőtt Francis Saville nevű kis féltestvérét ő ölte meg atyjának már napokkal

ezelőtt elcsent borotvájával. Indító oka a féltestvére iránt érzett irigysége és féltékenysége volt, mert a féltestvére a szülők kedvence volt. A végrehajtást illetően Wicher főfelügyelő feltevései a részletekhez hasonlóan helytállóaknak bizonyultak, beleértve a véres hálóköntösre vonatkozó feltevést is. Elmondotta Constance, hogy a fogadó szoba ablakát azért nyitotta ki, hogy a gyanút külső tettesre terelje. Constance-ot a bíróság halálra ítélte, de megkegyelmezték neki és a halálbüntetést 20 évi fegyházbüntetésre változtatták át.

Még egy nagyon érdekes és tanulságos dolog sült ki a főtárgyaláson. Kiderült, hogy a nyomozás első napjaiban az egyik falusi rendőr egy kályhacsőben megtalálta a véres hálóköntöst. A leletéről jelentést tett az ugyancsak vidéki felügyelőjének, aki a köntöst megnézte és azt az utasítást adta, hogy tegye vissza oda, ahol találta. A rendőr ezt meg is tette. Később — napok múlva — keresték a hálóköntöst a kályhacsőben, de már nem volt ott. Mindez még Wicher főfelügyelőnek a nyomozásba való bekapcsolódása előtt történt. Wichernek erről a vidéki rendőrség egyáltalában nem tett említést, még akkor sem, amikor látta, hogy Wicher a véres hálóköntös előkerítése érdekében az egész házat és környékét tűvé tette. A vidéki rendőrfelügyelő a tárgyaláson azt vallotta, hogy észrevette ugyan, hogy a hálóköntös véres, de ezt természetes okokra vezette vissza, azért nem tulajdonított neki jelentőséget és azért rakatta vissza azt a kályhacsőbe. Ez a vallomás nagyon valószínűtlenül hangzik. Ennyire ostobaságot még egy falusi angol rendőrfelügyelőről sem lehet feltételezni. Valószínűnek látszik, hogy a rendőrfelügyelő azért tette vissza a véres hálóköntöst a feltalálási helyére, mert arra spekulált, hogy a gazdája majd csak érte jön és akkor elcsipheti. Mivel ez nem sikerült, restelte, hogy túljártak az eszén és inkább hallgatott az egészből. Annak a magyarázata, hogy Wichernek erről senki sem tett említést, minden valószínűség szerint a hatásköri féltékenységekben keresendő. A vidéki rendőr féltékenykedése a nagy és híres londoni detektív-felügyelőre, aki fényes nyomozó multra tekintett vissza és nevéhez sok bravúros siker fűződött. Az ilyen hatásköri féltékenykedés rákfene, amelyet ki kell irtani, mert ennek mindig a köz issza meg a levét.

Wicher főfelügyelő, aki a cselekmény elkövetése után két héttel kezdett a munkába, itt is bravúros munkát végzett. Eljárása tervszerű, következtetései logikusak és helytállóak voltak. Szakbírákból álló törvényszék el is fogadta volna közvetett bizonyítékait. A jó öreg nyárszolgárokából álló esküdtszéket azonban az ártatlan tekintetű, csinos fiatal leány és a védő ügyvéd megható beszéde teljesen ellágyították. Nem gondolkozott, csak érzett, márpedig az igazságot mindig csak az aggyal lehet megtalálni, a szívvel nem. A szív munkája rendszerint ott kezdődik, ahol az agy hideg, szenvtelen, számító munkája megszűnt.

Ha valamely bűnügyben gyanúokok mutatnak valamely rokonszenves fiatalok felé, sohasé hagyjuk ki számításainkból az illetőt csupán azért, mert „erről az ártatlan gyermekről azt igazán nem lehet feltételezni”. A bűnügytörténet sok olyan súlyos bűncselekményt jegyez fel, amelyeket gyermekek vagy fiatalok követtek el. Gondoljunk arra az elképesztő esetre, midőn ezelőtt jó néhány évvel

Budapesten a kitűnő családból származó Z. fiatal-korú saját édesanyját gyilkolta meg kegyetlenül.

Nem csoda, hogy az ismertetett esetben a vidéki rendőrség kéthetes munkája teljesen eredménytelen maradt. Ennek okai csak részben találhatók fel az angol vidéki rendőrség szakképzettségének hiányosságaiban és súlyosabb bűncselekmények nyomozásában való járatlanságában (kevés alkalmuk van a gyakorlatra). A főok az egységes vezetés hiányában található fel. 5 község rendőrsége kezdett hozzá a súlyos bűnügy nyomozásához. A nyomozás nélkülözötte az egységes vezetést és irányítást, tehát kapkodó, tervszerűtlen volt. Valószínű, hogy nem is cserélték ki egymásközt a megállapításait, gondolatokat, ötleteiket, mert mindenki a saját szakállára dolgozva, önmaga akart, a másik támogatása nélkül eredményt elérni, hogy azután a dicsőségben, elismerésben se kelljen senkivel osztoznia. Minden nyomozást egy agynak kell vezetnie, irányítania, a résztvevők munkáinak pedig úgy kell egymásba kapcsolódnia, mint az óra szerkezetének finom fogaskerekei egymásba nyúlnak.

Ha valahol olyan időpontban — midőn még nincsen gyanúsítható személyünk — elrejtett bűnjelet találunk, nem helytelen eljárás, ha a megtalálás tényét titokban tartjuk és a kérdéses tárgyat ott hagyjuk, ahol találtuk, abban a reményben, hogy az érte jövő gyanúsítottat tetten érhetjük. Ez mindig helyes eljárás olyankor, ha a bűnjel rejtekhelye olyan helyen van, amelyet módunkban áll állandóan feltűnés nélkül, szoros megfigyelés alatt tartanunk. Ha ez nem lehetséges, inkább álljunk el az ilyen kísérletezéstől, mert könnyen elveszthetjük a bűnjelet, anélkül, hogy az érte jövőt látnánk. Az ember mindig a saját kárán tanul a legtöbbet. Készséggel beismerem, hogy jómagam is jártam már így, mégpedig azt sem mondhatom, hogy kezdő koromban. Házilopás történt egy helyen. A tolvaj annak a helyiségnek egy rejtett zugában dugta el a bűnjelet, ahol a lopást elkövette. Ott hagytuk és a helyet megfigyelés alatt tartottuk, arra számítva, hogy a lopott holmiért jövő tetteit elcsípjük. A bűnjelet beporoztuk színező porral, hogy a kezén nyomokat hagyjon. Nem sikerült. A tolvaj még azt a tréfát is megtette velünk, hogy a bűnjelet az eredeti rejtekhelyéről kivette és áttette ugyanabba a szobába egy másik helyre, anélkül, hogy azt észrevettük volna. Ebből tanultunk. Nem kísérleteztünk tovább, hanem a lopott holmit visszaadtuk a sértettnek. Sajnos, mai napig sem tudjuk, ki volt a tolvaj. Ennél a nyomozásnál az volt a hiba, hogy a kérdéses helyiséget teljesen lehetetlen volt állandó, feltűnés nélküli és szoros figyelés alatt tartani. Ezt tudtuk és nem is nagyon bízunk már eleve sem az eredményben, de a gyanúsítható személyek száma igen nagy volt, semmi adat nem állott rendelkezésre valaki bűnösségére és így kénytelenek voltunk ezzel — a körülmények miatt nem helyes — eljárással kísérletezni.

Wicher főfelügyelő valószínűsítő adatokon kívül csupán egy közvetett adatot tudott produkálni Constance bűnössége mellett: a hálóköntös eltüntetését. Érdemes elemezni az eljárást, amellyel ehhez az adathoz jutott. Ezt az adatot nem találta, nem kínálkozott neki. A feltevések és következtetések egész láncolatán jutott hozzá. Rossz nyomozó az, aki csak azt az adatot veszi észre, amelybe úgyszólván bele-

A dél-keleti Kárpátokban.

Dr. Gadányi E. hdgy. felv.

botlik, ami kínálkozik neki, amit a sértett, a tanú, a gyanúsított önszántából mond. Az adatok nagyrészt csak ezen az úton — a gondolkodás útján — juthatunk.

Wulffen német kriminal pszichológus írja le a következő példákat arra, hogy serdülő gyermekleányoktól mi minden kitelik.

1901. évben Hirschberg német városkában egy 14 éves leány egy idősebb férfival elhitette, hogy őt egy fiatal, nagyon szép, jó családból származó gazdag hölgy szereti és szeretne hozzá menni feleségül. Ajánlkozott is mindjárt arra, hogy a levelezést közöttük közvetíteni fogja. Az öreg férfi mindent elhitt és a közvetítőt állandóan pénzelte. A kis csaló a „menyasszonytól“ egyik szerelmes levelet hozta a másik után. Mint később kiderült, valamenynyit ő írta. A gazdag, fiatal hölgy csak az ő képzeletében létezett.

1915. évben Berlin — Wilmersdorfbán egy anya két apró gyermekét megölte, maga pedig öngyilkos lett. Néhány nap múlva a gyászoló apa levelet kapott, amelyben egy „detektív“ megfenyegette, hogyha nem tesz 400 márkát a temető egy bizonyos sírjára, akkor leleplezi azokat a súlyos családi okokat, amelyek a szerencsétlen anyát végzetes tetteire kényszerítették. Ugyanabban az időben egy postaigazgatót elűtött a villamos. A postaigazgató a kórházban névtelen levelet kapott, hogy haladéktalanul helyezzen el a temető 102. sz. sírján (az özvegy emberhez intézett levélben megjelölt sírral szomszédos sír) 400 márkát. Ennek fejében a levélíró azt ígérte, hogy leleplezi azt a bűnöző bandát, amelynek tagja az a villamosvezető volt, aki a postaigazgatót elgázolta. Mert nem balesetről, hanem szándékos bűncselekményről van szó. Ő, a névtelen levélíró, annak a bandának a kezei között van. Szabadulni szeretne tőlük, ehhez van szüksége a pénzre. Ígérte, hogy soha többé nem zaklatja a postaigazgatót, ha a pénzt megkapja. A két utóbbi csalási, illetve zsarolási kísérlet tettese egy 13 éves kislány személyében került ki. Egyébként igen rendes munkáscsalád gyermeke, az iskolában a legjobb magaviseletű és legjobb tanuló egyike. A törvényszéki orvos szerint a gyermek nem volt sem elmebajos, sem elmegegye. Serdülő leányokra jellemző a képzelőerő túltengése, zabolátlansága. Ezen felül itt a detektív regények olvasása is elvégezhetette a gyermek lelkében a maga megszokott romboló munkáját.

PORTYAZAS

Tartalékos tisztek vannak kint egyes őrsökön. Rövid tanfolyamon már megismerték az alapvető szolgálati ismereteket, most pedig egy hónapon át gyakorlati tájékozódást szereznek arról, hogy igazából mi is az a csendőrség, kik és mik a csendőrök, akiket mindenki mindig és mindenütt lát, de senki sem tud róluk túlsokat, sőt többnyire nem is eleget.

A magyar csendőrség most először lát szolgálati vendégül a portáján tartalékos tiszteket s ezzel régi törekves megvalósulását üdvözölhetjük. Örülünk ennek az újdonságnak és többrendbeli jót várunk tőle.

Elsősorban azt, ami a főcél. Megsegítenek bennünket a munkában, amit rendes viszonyok között magunk is elbirunk, de a mostani óriásra nőtt feladattömeg megoldásában bizony jól jön egy kis segítség. Több erő és idő jut az irányító feladatra, ha a mindennapi munka egy részét a tartalékos bajtársak leveszik a parancsnokok válláról.

A másik várt és remélt jó az, hogy a bírói, közigazgatási, ügyvédi és egyéb, a magunkéhoz közelálló hivatások képviselői belülről is megismerik a csendőrséget s amit nálunk látnak, azt kartársaik általuk jobban, tárgyilagosabban megismerhetik, mint nélkülük. Ez eszköznek nem propaganda, amit a csendőrség kitartóan elhárít magától, hatásában mégis jobb propaganda a propagandánál.

Tekintélyes bírói és egyéb polgári állások viselői portyáznak most a járőreinkkel, megismerik a laktanyáink belső életét, maguk is szolgálatilag, tehát személyükben közvetlenül érdekelten találkoznak azokkal a feladatokkal és követelményekkel, amelyek a csendőrség munkáját teszik. Látják és átélik a nyomozás nehézségeit, szemük előtt pereg le az őrsök sokszor zaklatott élete, láthatják az őrsök puritán egyszerűségű és tisztaságú életberendezkedését, a fogalmazványt gépelő csendőrt késő este is ott találják a munkája mellett és ugyanazt a csendőrt másnap kora reggel már felszerelten látják, aztán újból találkoznak vele az oktatásnál, majd megint és megint más feladatnál, szüntelenül, mégis mindig higgadtan, szolgálatkészén, tisztán és komolyan.

Azok az őrseink, ahol most tartalékos tisztek szolgálnak, voltaképpen maguk is vizsgáznak, mégpedig az egész csendőrség nevében. A tartalékos tisztek a tanfolyamon nem töltötték üresen az időt. Csupa ötvenes, kialakult életsorsú férfi, az éjszakába is belevitte a tanulást tiszteletreméltó buzgalommal és meglepő eredménnyel. Bizonyosak vagyunk benne, hogy ez a vártnál is sokszorosan nagyobb érdeklődés és szorgalom nem annyira a könyveknek szólt, mint inkább a csendőrség hírnevének.

A tartalékos tisztek kitüntetőnek tekintik a csendőrségi beosztásukat és a bizalomnak az első tanórától kezdve meg is akartak felelni. Nem kétséges, hogy az őrsökön is komolyan, érdeklődéssel kapcsolódnak bele a szolgálatunkba s most a kiszmélt őrsök feladata, hogy ez az érdeklődés és tisztelet a csendőrség iránt ne csökkenjen bennük.

Azt hisszük, nem fog csökkenni, hanem inkább még erősebb lesz. Új és nagyon értékes barátokat szerzünk így, akik megismerik a gondjainkat és nehézségeinket, a mindig és mindig tökéletesebb

szervezetre és szolgálati módra irányuló, szüntelen törekvésünket, hibáinkkal és fogyatékoságainkkal szemben a ridegen tárgyilagos önbírálatunkat, megismerik igazi örömeinket, becsvágyainkat, nehézségeinket, megismerik egy testület egész lelkét, amelyben annyi ezer emberi lélek olvad egybe. Megismerik tehát a csendőrséget, amit eddig sem ők, sem kartársaik, sem a társadalom más tényezői igazán, nem ismernek s ha másért nem, már ezért is érdemes volt ezeket a hozzánk szeretettel, de tájékoztatlanul belépett urakat egy kis szolgálati kirándulásra meginvitálni.

Itt, a mi lapunkban is kívánjuk, hogy érezzék magukat jól az őrsök rideg, de tiszta levegőjében és később majd a rendes beosztásukban is.

*

Az égen hulló csillagok suhannak s a hold szelid-langyosan ragyog, mintha nyár lenne s az is van. A vénasszonyoké.

Talán tavasz is lesz mindjárt, a tél elmarad valahol messze tőlünk, olyan messzeségben, amiről tudni se akarunk. Az eső nagyon kellene már, de mégis szeretjük ezt a késői nyarat, mert szép és a szépnél nincs szeretnivalóbb.

A szép a hasznosnál is jobb. Keserves lenne, ha egyszer a szép kimaradna az ember sorsából s helyébe költözne a hasznos. A szépet szeretni kell, még ha egy karaj kenyérrel kevesebb is jut érte. Óvakodni kell az olyan embertől, aki a szépet nem akarja vagy nem tudja meglátni és szeretni, mert az ilyen ember vagy rossz, vagy meghasonlott.

Testi és lelki egészségnek ikertestvére a szépség szeretete és keresése. Hulló csillag suhan az égen, a hold szelid-langyosan ragyog s aki az ilyen pillanatban a hízó árat latolgatja, szörnyű ember lehet...

*

Miért van az, hogy a dohányosok egyszerre mind a szimfóniát keresik? Ritka kivétel, aki holmi extra, memfiszre és más „vacak” dohányra ráfanyalodik, pedig azelőtt sokan a darlingnál kezdték értékelni a cigarettát.

Egyszerre ennyi ember izlése megváltozott? Ez nem lehet. Az ár sem magyarázza a dolgot, mert sokan fizetnek akármilyen feketeárat is, csak szimfónia legyen.

Nincs megfogható magyarázata az ilyen dolgoknak. Millió és millió ember mind más és más, valami titkos szállal mégis mind egybekapcsolva, mintha a milliók valamennyien egy ember képében élnének. Ez a tömegmozgató rejtelmes erő óriási erő és kifürkészhetetlen. Egyszer valami szokás vagy gondolat elindul valahonnan és holnap ezek, holnapután húszezrek, a jövő héten milliók veszik át, sokszor minden tárgyi ok és magyarázat nélkül.

Kevesen vannak, akik ezt tudatosan látják. A csendőrnek a kevesek között van a helye. A tömeghullám nemcsak ártatlan vagy közömbös dolgokat, hanem károsokat is sodorhat s ezeket világosan látni kell. Szokások és divatok, gondolatok, pincinyke cselekedetek és szavak lehetnek károsak is, elindulnak valahonnan ilyen szimfónia-alattomos-sággal és végigfutnak milliókon.

A csendőr válogasson köztük s ami káros, rázza le magáról. Így segíthet másokon is.

Egy húszéves süketnéma fiatalember leesett a háztetőről és egyszerre elkezdett értelmesen beszélni. Az orvosok bizonyára világosan meg tudják magyarázni a dolgot, még azt is, hogyan lehetséges a beszéd bonyolult művészetét, amivel a nem süketnémák sem jönnek soha egészen tisztába, ennyi időn át úgy megőrizni a béna nyelv és fül mögött. Azért mégis csak csoda ez, bármit beszéljenek az okosok.

A csodának sok a tagadója s pedig csoda van.

Amit nem foghat fel az emberi értelem, azt mondják csodának és túlsok dolog van, amit az értelmünk nem tud megmagyarázni. Bármerre nézünk, ezt látjuk, de már annyira megszoktuk, hogy úgy érezzük: értjük, pedig dehogy!

Ne bántsuk a csodát hívó embereket. Nekik van igazuk egészen az alantas babona határáig, ami természetesen csak egyszerű butaság. A babonából csak annyi igaz, hogy padlásról leesni rossz, viszont libacombot enni jó, de a csodára senki ne mondja, hogy ilyen nincs és nem igaz. Csoda a falevél, csoda az ember, csoda az egész élet és csoda körülöttünk minden s aki ismeri, senki más, egyedül csak az Isten.

Ne bántsuk a tisztaszándékú csodahívókat, mert ők az igazi Isten-hívók is egyben.

KATONAI ISMERETEK

Finn lövészek rohamoznak!...

Némán hallgat a tó. A túlsó partján szovjet erődök húzódnak meg, a páncélkupolák löréseiből fenyegetően merednek a géppuska- és ágyúcsövek az innenső partra, mintha mondanák:

— Próbálkozzatok, ha mertek, híres finn-lövészek!

Magasan a levegőben felderítő repülőgép száll.

A tóparti fák között feltűnnek az első finn járőrök. Sudár, pirosarcú, szőkehajú, jól megtermett legények, nyílt tekintetükben ott lobog a hazájukat és fajtájukat féltő férfiak lelkesedése. Élükön fiatal tisztjük, előkerül a térkép, de nem kell sokat tájékozódniuk, ismerik jól őseik földjét...

Feltűnik az első járőr.

Roham robbantott erőd ellen.

Kisebb csoportokra oszolva végigfutnak a fák leple alatt a tóparton, hogy átkelési helyet keressenek, ahonnan majd a később beérkező főcsapat is elindulhat. Mialatt ők az átkelési helyeket keresik: felvonulnak géppuskáik a tóparton. Amott a sűrű bozótban most húznak állásba egy páncéltörő ágyút, egyik szakadékból gránátvetők helyezkednek el. Távolabbról tompa robaj hallatszik: most érkezik be a tűzérés! Egymásután kanyarodnak le a lövegek a tópartra és pár pillanat múlva megkezdődik az átkelés előkészítése. Minden löveg tüzel, becsapódásaik nyomán megnyílik a beton, szétvágódik a föld és egymásután hallgatnak el a túlsó oldalon lévő szovjet fegyverek, amelyek már élénken lőtték a gyülekező finn csapatokat.

Pár ember jelenik meg a tóparton. Valami lapos csónak-félét hurcolnak meggörnyedve, óvatosan vízre engedik, aztán, amikor a legélénkebben tüzelnek bajtársaik, úgyhogy az erődöknek hallgatniuk kell: elindulnak! Felbűg a motor és a páncélozott motorcsónak szélvész-gyorsasággal rohan a tavon! Csak a kormányos emelkedik ki a csónakból, a többiek a csónak alján lapulnak. Elérik a túlsó partot!

A fiatal hadnagy elsőnek ugrik ki a csónakból, emberei haláltemető bátorsággal utána! Felcsattan a géppisztoly jellegzetes hangja, a válogatott finn lövészek már a legközelebbi erőd felé rohannak! Vakító fény lobban fel, nyomban utána tűzsugár csap be a szovjet erőd lörésebe, a finn lángszóró több-ezerfokú lángja. Utána csend lesz az erődben...

Míg a támadás tart, a szomszédos erődökre valósággal záporozik a lövedékek tömege. Egymásután csukják be a bolsevisták a löréseket védő páncél-lemezeket, a finn rohamjárőr zavartalanul dolgozhat. Már a második géppuskafélszet semmisítik meg géppisztoly- és kézigránát-tűzzel, amikor a másik partról már több rohamcsónakot készítenek elő a bajtársak és egész rohamszázad indul rohamra! Már mellettük verekedik az egész század, mikor feltűnnek az ellenséges repülők. Mély támadással csapnak le az elszánt kis csapatra, de éberek azok is!

A századparancsnok már előbb állásba rendelte a légvédelmi tűzfegyvereket. Mikor heves szorogat-tűzük után égő fáklyaként zuhan le az egyik szovjetcsillagos Rata: jobbnak látják elmenekülni!

Távozásuk után felújul az öldöklő harc. Egymás után rohamozzák meg az erődöket, amikor az egyik biztosító járőr jelenti:

— Szovjet harckocsik támadása közeledik a műút felől...

Nincs baj! Már ideértek a páncéltörő ágyúk és élénk gyorstűzzel állítják meg a támadást! Egyik vakmerő harcos kézigránát-köteget vet a lomhán előregördülő harckocsi hernyótalpai alá. Az pillanatra megáll, de ez az idő elégséges arra, hogy a páncéltörők pontos tűzzel felgyujtsák a harckocsit! Ég a hatalmas acéltömeg, emberei ki sem tudnak ugárni, olyan pillanatok alatt történik minden! A finn lövészek parancsnoka az égő harckocsi mellől indul rohamra a következő erőd ellen, csapata elszántan követi!

A másik parton ezalatt beérkezett a főcsapat. Hatalmas kompok épülnek és haladéktalanul megkezdődik az áthajózás. Egymás után érnek át a finn lövészek a tó másik partjára, ahol lassan minden erőd elhallgat. Az elővédcsapat már indul tovább...

A tömlő-csónak.

A tömlőcsónak a gyors és tömeges áthajózás biztos és egyszerű eszköze, ezenkívül a folyók mentén végzett műszaki munkáknál (hadihíd-verés stb.) elsőrangú segítség. Nemcsak a gyálogság áthajózására való, hanem páncéltörő fegyvereket, gépkocsikat is könnyen szállítanak ezen a szellemesen szerkesztett alkotmányon.

A tömlőcsónakok felfújhatók, gumiból, vagy gumival bevont erős vászonból készülnek, lapos fenekűek, 6—8 személy szállítására szolgálnak. A szállításhoz akkora lehet összehajtogatni őket, mint egy nagyobb bőröndöt, a kisebb csónakokat pedig összehajtogatva, kézben is lehet vinni. A nagyobb tömlőcsónak súlya kb. 120 kilogramm. A csónak fenekének merevítésére könnyű fémből készült fenékdaszka szolgál. Ugyanilyen könnyű fémből készültek az összehajtható, kis helyen elférő evezők is. A tömlőcsónak oldalán lévő kötelek a hordozást segítik elő és, ha felborulna a csónak: ebbe kapaszkodnak a vízbe esettek. Használataon kívül vászontokba helyezik a tömlőcsónakokat, hogy a gumi meg ne repedezzen. A felfújásra megfelel az egyszerű kerék-

pár-pumpa, de sűrített levegőt tartalmazó palackok segítségével pillanatok alatt felfújható.

Nagy előnyük a tömlőcsónakoknak, hogy lapos fenekükkel még sekély víznél is a part közvetlen közelébe lehet velük evezni. Ennek nagy a jelentősége a rohamos folyamatékeléseknél, mert nem kell a parttól távol megállni és a vízben partragózni. A tömlőcsónak lövésbiztos. Ha puskalövedék éri a csónak testét, azonnal összehúzódik és nem engedi be a vizet. Anyaga természetesen hadititok.

Tutajt is építenek a tömlőcsónakból, ami már nehezebb harceszközök átszállítására is alkalmas. A tömlőcsónak nem billeg annyira, mint a facsónak, ezért a halászok is szívesen használják nehéz munkájuknál. A tengeren a repülő mentőeszköze is a tömlőcsónak, mely napokig is úszhat a vizen, de le is horgonyozható. Az ilyen „mentő” tömlőcsónakban nagy távolságra ható rádiókészülék és néhány napi élelmiszertartálék is van. Ez rendszerint elégséges addig, míg a tengeri mentőszolgálat repülőgépei, vagy hajói meg nem érkeznek a szerencsétlenül jártak mentésére.

A sokfajta feladatra alkalmas tömlőcsónak a korszerű háború egyik kitűnően bevált hadieszköze.

v. T. L.

EMÉKEZZÜNK!

Bondár Mihály beregszászi szárnybeli csendőr az oroszokkal Zablotounál vívott ütközetben kapott sebei-
ben 1914 november 1-én Kosówban meghalt.

Berő Ferenc sziráki őrsbeli csendőr hadifoglyok kísé-
rése közben a herceghalomi vasúti szerencsétlenség
alkalmával 1916 november 1-én meghalt.

Kardos Imre debreceni őrsbeli csendőr az olaszok-
kal vívott csatában 1918 november 1-én a Monte
Grappánál elesett.

Ratkof Ede battai őrsbeli alörrmester 1918 novem-
ber 1-én a harctéren elesett.

Bujáki József szilicei őrsbeli alörrmestert két haza-
tért katona 1919 november 2-án Szilicén bosszúból
orozva agyonlőtte.

Kovács Péter 2. oszt. örmester, a cintosi őrs pa-
fancsnoka, a laktanyának fellázadt román néptömeg
elleni védelmében 1918 november 2-án elesett.

Szoboszlai Dániel 2. oszt. örmestert, a zarándi őrs
parancsnokát, fellázadt román néptömeg 1918 novem-
ber 2-án Zarádon meggyilkolta.

Szijjártó János bojáni őrsbeli népfelkelőt, hazatért
katonák és katonaszökevények 1918 november 2-án
Felsőszéken bosszúból meggyilkolták.

Radványi Sándor debreceni őrsbeli 2. oszt. örmes-
ter 1918 november 3-án Trient közelében olasz hadi-
fogságba esett, ahol meghalt.

Gerhardt Ferenc szegedi kerületbeli csendőr a ro-
mánok elleni harcban szenvedett sebesülésében 1916
november 5-én meghalt.

Gyarmati József révaranyosi őrsbeli csendőr a ro-
mánokkal harcolva 1916 november 5-én Csernahéviz
mellett elesett.

Mészner József 2. oszt. örmestert, a kismodrói őrs
parancsnokát, mikor a jegyző megtámadott feleségének

Őszi áradás a keleti harctéren. Előtérben az utánpótlást szállító gumicsónak.

Az emlékbizottság marványsíremléket állíttatott Szűcs Antal főtörzsőrmester maglódi sírjára.

védelmére kelt, fellázadt tót néptömeg 1918 november 5-én Kismodróron meggyilkolta.

Németh Ferenc csákvári őrsbeli alőrmester fegyveres rabló tömeggel harcolva 1918 november 5-én az etyeki határban elesett.

Balázs Mihály égerhádi őrsbeli csendőr az orosz harctéren szerzett járványos betegségben 1914 november 6-án Máramaroszigeten meghalt.

Lukács Kálmán csonoplyai őrsbeli csendőr címz. őrmester az oroszokkal vívott harcban 1915 november 6-án Rudka mellett elesett.

Hunyadi György 2. oszt. őrmestert, a zenta—tornyospusztai őrs parancsnokát, rablott holmi összeszedése alkalmával egy katonaszökevény 1918 november 6-án agyonlőtte.

Opra Gécz Pál 2. oszt. őrmestert, a felsőmoécsi őrs parancsnokát, lázadó román néptömeg 1918 november 6-án Felsőmoécsezen meggyilkolta.

Varga Sándor kövágóőrsi őrsbeli alőrmestert szerb katonák 1918 november 6-án Tündérlakon agyonlőtték.

Kiss Pál 2. oszt. őrmestert, a csentai őrs parancsnokát és **Kovács Mátyás** csentai őrsbeli alőrmestert lázadó szerb néptömeg 1918 november 7-én meggyilkolta.

Morocza Gábor 2. oszt. őrmestert, a gimesi őrs parancsnokát fosztogató katonák 1918 november 7-én agyonlőtték.

Szabó János dési őrsbeli csendőr a 3. Isonzó-csatában a Doberdón kapott súlyos sebesülésében 1915 november 8-án Laibachban meghalt.

Czompa János sonkádi őrsbeli csendőrt két fegyveres gonosztevő 1887 november 9-én Szatmárcsekén agyonlőtte.

Doró Mihály hódási őrsbeli csendőrt rablóüldözés alkalmával 1886 november 10-én Pincédén agyonlőtték.

Mankó György orosházi őrsbeli csendőrt 1885 november 11-én az orosházi határban dohánycsempészek orozva agyonlőtték.

Kecskés István orsovai szárnybeli csendőr, címz. őrmester 1914 november 11-én a harctéren eltűnt.

Fazakas Sándor széphelyi őrsbeli alőrmestert egy katonaszökevény, akit szolgálton kívül üldözőbe vett, 1916 november 11-én Széphegy határában agyonlőtte.

Urbán Imre padéi őrsbeli alőrmester Romániában szerzett betegségében 1918 november 11-én Rimnik-Szaratban meghalt.

Keszericze Vendel miksavári őrsbeli próbacsendőrt Horvátországból beözönlött fosztogatók 1918 november 13-án megölték.

Hogyan érdeklődünk adatok, események után?

Írta: DERECSKEI JÁNOS ny. alhadnagy (Rímaszombat).

A folyó évi szeptember 1-i Csendőrségi Lapokban Váli Ferenc főtörzsőrmester „Az emlékezésre serkentett tanu” című közleményében azt írta, hogy többrendbeli lopás kiderítését egy — nehezen szólasra bírt — mezőőr hiányos adatszolgáltatásának köszönhette. Sok tanulság vonható le ebből a cikkből s én, egy hosszú csendőrélet szemével nézve, ismertetem fiatalabb bajtársaimmal ezeket a tanulságokat.

Valószínűnek tartom, hogy a háromnapos nyomozás folyamán sok egyénnél érdeklődött a járőr, míg végre megtudott valamit a mezőőrtől. Az is igen valószínű, hogy nem a mezőőr volt az első, aki tudott olyasvalamit a bűncselekménnyel kapcsolatban, aminek a járőr hasznát vette. Tudott volna más is tanuskodni, de valamilyen ok miatt nem nyilatkozott.

Mi, öreg csendőrök, ismerjük jól azokat az okokat, melyek lezárják a tanuk ajakát. Egyik a tettes bosszújától fél, a másik ellenszenv az a sértett vagy a csendőrről, a harmadik jóbarátja a tettesnek s vannak olyanok is, akik azért vonakodnak a járőrrel beszédbe bocsátkozni, mert valami nyomja a lelküket.

Ezeket az okokat az érintkezés helyes módjával ki kell küszöbölni, mert különben a járőrök sok olyan tanut szalasztanak el, akiktől értékes adatokat tudhatnának meg.

A hibát rendszerint azzal követi el a még járatlan csendőr, hogy egyenesen kérdéssel ront a tanura. Pedig akitől a csendőr meg akar tudni valamit, annak először meg kell nyernie a bizalmát, legalább nagyjából, mert hiszen nincsen mindig ideje arra, hogy hosszasan foglalkozzék valakivel, akiről azt sem tudja biztosan, hogy egyáltalán szolgáltat-e használható adatokat.

Kezdjük tehát az érdeklődést egy kis bizalmas beszélgetéssel, cigarettakínálással, már aszerint,

hogy kivel állunk szemben. Igyekezzünk kifürkészni, hogy nincsen-e valamilyen oka az illetőnek tartózkodni a tanuskodástól. Ha rájövünk erre, mondjuk meg, hogy ha kívánja, bizalmasan kezeljük az ügyet, nem kell nyíltan tanuskodnia, nyugodt lehet, a nevét nem fedjük fel. De akkor aztán így is legyen. Hiszen a járőrnek joga van bárkit az ügy érdekében B. egyénként kezelni.

A kérdéseket pedig ne úgy intézzük az illetőhöz, hogy „nem látott vagy hallott-e valamit“, mert erre aztán az említett okok miatt legtöbbször nemleges a válasz. Ha azonban így adjuk fel például a kérdést, hogy: „Ma vagy ezelőtt 1-2 nappal erre hajtottak el 6 anyasertést s ezt önnek is látnia kellett“ stb., itt már gondolkozásra kényszerítjük a tanut, határozott irányba állítjuk, megmutatjuk, hogy a helyzettel tisztában vagyunk, nem tőle várunk mindent s hacsak nem bűnrészes, valószínű nem ad nemleges feleletet, feltéve, hogy valóban tud valamit. A Cs. L. hivatkozott cikkében úgy adta fel a kérdést a járőr, hogy „Látott-e erre felé valakit, aki kosarakat cipelt s akiről feltételezhető, hogy baromfilopásokat követett el?“ A válasz erre persze nemleges volt.

Egyideig magam is úgy adtam fel a kérdéseket, hogy nem látta-e, hallotta-e... stb., mert így hallottam az öregebbektől, míg rá nem jöttem, hogy eredményesebb, ha ráfogom, illetve rávezetem, hogy látnia vagy hallania kellett ezt vagy azt. Ilyenkor sok — egyébként néma — tanum gondolkodóba esett, sőt hozzátartozóit is megkérdezte s ha akkor nem is mondott lényegesebbet, de megígérte, hogy utána jár és közölni fogja. Persze először kissé a bizalmába fér-

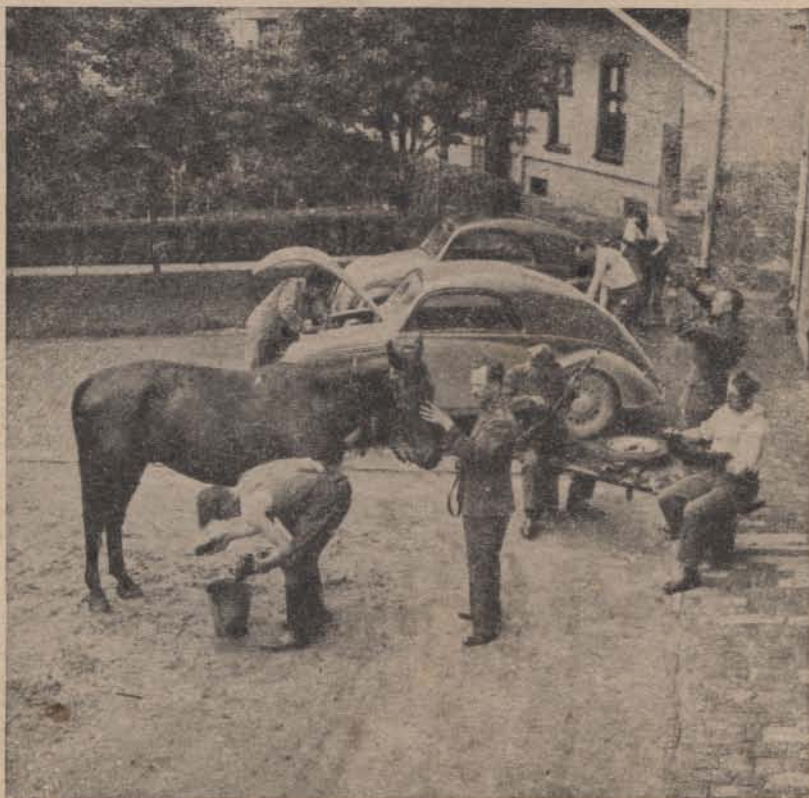
köztem ezeknek az embereknek. Ajánlom fiatal bajtársaimnak, próbálják ki mielőbb, milyen hasznát veszik ennek. Néhány érdekes és tanulságos esetet is elmondok ezzel kapcsolatban.

Egy földbirtokos tanyájáról elloptak 6 anyasertést. A helyszíni szemle sem tárgyi, sem személyi bizonyítékot nem szolgáltatott, még a nyomon sem tudott a járőr elindulni. Csupán arra következtetett, hogy a sertéseket a kb. 25 kilométerre lévő országhatár felé hajtották, hogy ott kicsempésszék. A sertések fülein ugyanis olyan könnyen felismerhető jegyek voltak, hogy belföldön mindenki felismerhette volna, viszont soványságuk miatt azonnali levágásra alkalmatlanok voltak. A járőr tehát ezen a feltevésen indult el a határ felé, a hegyes, erdős terepen. A határig kb. 27 embertől érdeklődött anélkül, hogy a legcsekélyebb eredményre jutott volna, mert a kérdezett egyének közül egyik sem látott, vagy hallott semmit.

Kb. egy hétig folyt a nyomozás a határszéli őrsök bevonásával, míg végre az egyik határszéli őrs B. egyéne bemondása alapján megkerültek a tettesek. Az illetékes őrs feltevése helyesnek bizonyult, mert valóban a feltételezett irányban hajtottak el a tettesek a sertéseket és egy kivételével — mely útközben megbetegedett — át is hajtották a határon.

Ezután derült ki, hogy a járőrök által kikérdezett egyének közül négynek volt tudomása arról, hogy kik voltak a tettesek, mégpedig egy pásztornak, egy erdőőrnek és két csempészzel foglalkozó egyénnek, akiket az ügyben bűnrészesség nem is terhelte.

Ezek az egyének a szakaszom körletében laktak s

Gyalogos, lovas, motoros — együtt.

Reviczky alez. telv.

Ebéd a járőr.

Dr. vitéz Nagy fhdgy. felv.

megkérdeztem őket, hogy miért nem tanuskodtak a sertéstolvajok ellen. A pásztor azt adta elő, hogy félt a tettesek bosszújától, ezenkívül nem akart tárgyalásra járni. Mikor megmagyaráztam neki, hogy kívánságára teljesen bizalmasan kezelte volna a csendőrség a nevét s nem kellett volna még tárgyalásra sem mennie, elcsodálkozott és kijelentette, hogy ezt most hallja életében először s ha tudja, mindent elmondott volna a járőrnek. Amúgyis bántotta a lelkiismerete, hogy gazembereket pártolt. Különben is csak annyit kérdezett tőle az egyik csendőr, hogy nem látott-e sertéseket hajtani a környéken. Erre ő az ismertetett okok miatt „nem láttam”-mal felelt s azután el is siettek a csendőrök, mert már estefelé járt. Pedig, amint nekem elmondta, nagyon is értékes adattal tudott volna szolgálni, mert az egyik tettest ismerte és a sertéseket is látta. A kérdéses napon virradatkor a kutyái erősen ugattak a völgy irányába. Mivel ez szokatlan volt, a juhtanyáról lement a völgybe vizért és meggyőződni, hogy miért ugatnak a kutyái. Akkor látta, hogy két ember 6 nagy sertést hajtott, az egyiket személyesen ismerte. A tettesek azonban őt nem látták, mert nem mutatkozott.

Az erdőőr azért nem árulta el a tetteseket, mert haragudott a sértettre, aki elcsapta őt a szolgálatból. A csendőröknek pedig nyugodt lelkiismerettel mondta, hogy nem látott senkit sertéseket hajtani, mert neki a 14 éves kanásza mondta, hogy Berci bácsi és egy ismeretlen ember 5—6 nagy sertést hajtott a határ felé. Megjegyzem, hogy a fiút nem is kérdezte ki a járőr, mert ottlétekor nem volt jelen. Pedig az szívesen tanuskodott volna az ügyben.

A csempészek azért hallgattak, mert haragudtak a csendőrökre, ezenkívül egyik csempész az egyik tettessel sógorságban is állt. Mind a két csempész kijelentette azonban, hogy szívesen tanuskodtak volna, ha a járőr B.-egyenként alkalmazza és némileg jutalmazza őket.

Ez az eset meggyőzhet mindenkit arról, hogy nem elég egyszerűen rideg kérdéseket feltenni és a nemleges válasz után azonnal továbbállni. Bizalmat kell ébreszteni s kifürkészni, hogy ha nyíltan nem

is, de bizalmasan nem hajlandó-e az illető adatokat szolgáltatni. Persze, arra is gondolnunk kell, hogy ha mindenkit B.-egyen gyanánt kezelünk, nem lesz nyílt tanú s ez is baj. Viszont szükség esetén meg kell alkudnunk a helyzettel, hiszen 2—3 nyílt tanú is elegendő.

Az ismertetett esetről hiba volt az is, hogy a járőrnek nem volt a határszélen kellő számú B. egyéne, ami meg is bosszulta magát, mert csak igen körülményes, hosszas nyomozás után s akkor is a szomszédos őrs B.-egyéne útján következett be az eredmény.

Egyébként tudjuk azt is, hogy nemcsak a nyomozásoknál fontos több egyénnél érdeklődni. Erre mindig szükség van, mert különben nem tudhat meg semmit a járőr.

Egy tanyán történt, hogy az erdőőr és az egyik cseléd az ispántól kapott vadászpuskával kiment éjjel vaddisznólesre a zabföldre. Az erdőőr véletlenül meglőtte a társát, akit súlyos sérüléssel a kórházba szállított az ispán. Az ügyet igyekezett titokban tartani, mert tudta, hogy abból neki is kellemetlensége lehet. A tanyán kb. 50—60 ember lakott s talán mindenki tudott is az ügyről, az őrs mégis csak akkor értesült az esetről, midőn a főszolgabíró felhívta, hogy ejtse meg a nyomozást. Megállapítás szerint két járőr is megfordult a tanyán az eset megtörténte után és a felhívás megérkezése között. Miért nem tudták meg ezek a járőrök az esetet? Mert csak az ispánnal érintkeztek, ez pedig, mint érdekelt, arra a megszokott kérdésre, hogy „Mi az újság, ispán úr?”, mindig azt válaszolta: hogy: „Semmi!” De ha megkérdezett volna a járőr mást is, az feltétlen elmondta volna a nagy újságot, bár az ispán igyekezett rábírnai a cselédséget, hogy eltitkolják az ügyet. Ez az eset azt bizonyítja, hogy tanyán sem elég csupán egy vagy két személlyel érdeklődni az események után.

Ezeket kívántam elmondani fiatalabb bajtársaimnak, hogy felhívjam a figyelmüket a tanukkal és emberekkel való érintkezés és az érdeklődés helyes módjára. Ha ezt megszívlelik, sok felesleges munkától kímélik meg magukat.

A tolvaj szomszéd.

Írta: BÉRCES MIHÁLY törzsőrmester (Bánffyhungad).

1937-ben a mosonszolnoki őrsön teljesítettem szolgálatot. Egyik napon az őrsállomástól 7 km-re fekvő tanyáról Répási Ádám* bérlő a fiát kerékpáron azzal a bejelentéssel küldte az őrsre, hogy a tanyától kb. 400 méterre, a földeket szegélyező bokros fasorban elrejtve, az ő ellopott zsákjaiban, 7 zsák búzát találtak. Hogy a búza kié s hogy ki tette oda, nem tudja.

Éppen akkor helyi ügyeletet tartottam a községben Réthi György csendőrrel, őrsparancsnokom pedig járőrtársával együtt határportyázáson volt. Így történt, hogy a bérlő fia csak a napos csendőrt találta az őrsön, aki aztán hozzánk irányította őt. Mikor elkészült a mondanivalójával, hazaküldtem azzal, hogy ne szóljanak senkinek sem és a búzát hagyják ott, ahol van, mi majd kimegyünk a helyszínre. A napos csendőrnek meghagytam, hogy ha az őrsparancsnok bevonul, jelentse, hová mentünk.

18 óra tájban értünk a tanyára. A sértettet, hozzátartozóit és a cselédeit alaposan kikérdeztem, de semmi közelebbi adatot nem tudtunk meg.

A sértettől többször megkérdeztem, hogy a szomszédjában lakó bérlő megbízható ember-e, mire azt felelte, hogy azért kezeskedik, mert jó anyagi helyzetben van s egyéniségét ismerve, fel sem tételezi róla, hogy bármilyen bűncselekményt elköveszen. Répási határozottan állította, hogy a zsákok az övéi, de búzája nem hiányzik. A cséplést egyébként előző napon végezték el. A gép a szomszédjáé volt.

A tanya környékét és a magtárt is megvizsgáltuk, de semmiféle gyanús nyomot nem találtunk. Gondoltam, megvárom, amíg besötétedik és csak azután megyünk ki a helyszínre, mert arra gondoltam, hogy aki odarejtette a búzát, az bizonyára érte is jön majd. Már jó sötét volt, mikor a sértettel és az egyik cselédjével elindultunk a fasor felé. A sértett és a szomszéd tanyája között kb. 1 km távolság volt, így nem kellett attól tartanom, hogy valaki meglát bennünket. Alig mentünk 100 métert a tanyától, kocsizörgésre lettem figyelmes. Néhány pillanatra megálltunk, hogy hallgatózunk. A hang irányából úgy vettem ki, hogy a kocsí a fasor felé halad. Meggyorsítottuk lépteinket, hogy még előtte odaérjünk. Ez sikerült is.

A bokrok védelme alatt leültünk a zsákokra és vártunk. A kocsí időközben egyre közelebb jutott hozzánk s végül is megállt az úton, alig néhány méterre tőlünk. A hátsó felében ülő ember leugrott, majd a kocsis is követte s mindketten bebújtak rejtékhelyünkre, a bokrok közé. Csak erre vártam. Puskámat lövésre kész helyzetbe véve hirtelen rájuk kiáltottam, hogy álljanak meg és tartsák fel a kezüket. Ijedtükben habozás nélkül engedelmességek. Járőrtársam arcukba világítóit a zseblámpájával s akkor láttam, hogy a sértett szomszédságában lakó bérlő öccsével, Kovács Péterrel és a kocsisával van dolgunk.

Nem vesztegettük velük sokáig az időt. A búzát felrakattam a kocsira és bevittem a sértett tanyájára. Szerencsénkre a jó csendőrlámpás, az öreg

hold is előbújt a felhők mögül s megkönnyítette a munkánkat.

Útközben a sértett egyre azt hajtogatta, hogy a búzát csakis a magtárából lophatták. Megmagyaráztam neki, hogy ez a feltevése nem helytálló, mert a magtár ajtaja be volt zárva, az ablak pedig pókhálós, ott tehát nem másztak be. Várjon, majd kiderül minden a kikérdezésnél.

Így is történt. Először Kovács Pétert vettem elő. Elmondta, hogy őt a bátyja cselédje kérte meg, segítsen neki szekérre rakni pár zsák búzát, mert délután, amikor a tanyára akarta szállítani, eltörött a kocsí kereke és a terhet le kellett rakni. A bátyjával nem is beszélt erről. A búza eredetéről nincs tudomása.

Ezután a kocsis kikérdezéséhez fogtam. Előadta, hogy gazdája, Kovács Béla szerint előző nap, amikor még Répásiéknál csépeltek, pár zsák búzát elloptak a munkások és a búzát a fasorban elrejtették. Kovács meghagyta neki, hogy a búzát hozza haza, majd elmegy vele az öccse is és segít neki. Amikor el akart indulni, Kovács Péter, aki akkor jött ki a gazdájától, felült a kocsira. Ő nem szólt neki semmit sem. A helyszín közelébe érve Kovács mutatta meg, hogy hol van az elrejtett búza.

A sértett cselédjét magam mellé vettem bizalmasnak és átmentem Kovács Béla bérlőhöz. Felszólítottam, hogy őszintén mondja meg, kikkel, hogyan és mikor lopatta el a búzát Répásitól. Először tagadt, de mikor cselédjének vallomását elébe tártam, beismerte tettességét. A cséplés befejezése előtti napon a munkások segítségével, olyan időben, amikor Répási a lakására bement, mindig félretettek 1–2 zsák búzát a polyvakazalba. Ezeket este a saját szekeren kivitte a fasorba és csak késő éjszaka szállította haza. Nappal azért nem merte ezt megtenni, mert nem akarta, hogy a családja is megtudja. Beismerte még, hogy a cséplés tartama alatt Répásitól a 7 zsák búzán kívül a cséplőmunkásokkal ellopott még 10 zsák búzát, 6 zsák árpát és 5 zsák zabot is, de az előbb ellopott gabonát elvitte kocsin Mosonba és ott a piacon eladta. A munkásoknak börtön fizetett a közreműködésért. Azt is megállapítottuk, hogy Kovács Béla a szomszédságban elterülő egyik nagy birtok learatott gabonáját is lopkodta s azt sajátja közé keverte.

Kiderült, hogy a munkásokat maga Kovács szervezte a Répási-féle csépléshez. Ezek azzal védekeztek, hogy Kovács buzdította őket a lopásra, mert — mint mondotta — Répásitól lehet lopni.

Kovács és társai ellen a feljelentést a győri kir. ügyészséghez megtettem. Kovács 8 hónapi börtönt, míg a társai kisebb-nagyobb szabadságvesztésbüntetést kaptak.

Természetesen Répási csodálkozott legjobban, mikor megtudta, hogy Kovács a bűnös, akit ő talpig becsületes embernek ismert s akiről még álmában sem tételezett volna fel semmi rosszat.

*

A nyomozás során a gyanúba vehető személyről vagy személyekről az első adatokat rendszerint a sértettől kapjuk. Sohasem szabad a véleményét bírálat nélkül magunkévá tennünk, mert az egyébként jóhiszemű sértett is lehet elfogult, vagy rossz emberismerő és adataival könnyen tévútra vezetheti a befolyása alá kerülő csendőrt.

* A neveket megváltoztattuk. (Szerk.)

Jegyezzük meg, hogy nincs gyanún kívül álló ember, mindenből válhatik gyanúsított, ez alól a köztisztletnek örvendő s a becsületesség példaképének kikiáltott személyek sem kivételek. Ha nyomozásainknál szem előtt tartjuk ezt, nem érhet meglepetés. De természetes az is, hogy csupán egyszerű gyanú alapján az ilyen jóhírű emberekkel szemben mindig tapintatosan és teljesen feltűnés nélkül kell eljárunk, nehogy ártatlanul meghurcoljuk, vagy becsületükben megsértsük őket. (Szerk.)

Hegyi hadosztály előretörése a Poprád-tól Lemberg-ig.

Generalkommando VII. A. R. „Wir zögen gegen Polen“ című könyve nyomán.

A német haderő három hét alatt teperte le Lengyelországot. Ezt a hadtörténelemben páratlanul álló sikert csak óriási menetteljesítmények árán lehetett kivívni. A német csapatok a lengyel hadjárat folyamán ezen a téren egészen egyedülálló eredményeket tudnak felmutatni. Parancsnokot és csapatot egyaránt áthat valami szent hév; ez hajtja őket, ez zakatol a vérükben, ez villan fel lehúnyt szemük előtt, mikor nagyraha egy-egy percre pihenőre hajtják fejüket: előre! Előre, nem törődve az oldalt, a hátuk mögött hagyott ellenséggel, tizszer is, hússzor is keresztültörnek rajta, egy pillanatra sem néznek hátra, míg el nem érnek a célig, ahol aztán túlerővel szemben harcolva, kitartanak a saját zömük beérkeztéig.

Hatalmas sikereknek lett szülőanyja ez a száguladás. Alapjaiban megrázta a lengyel vezetést, pánikot hintett el a lengyel csapatok között és hadászatiilag fontos pontoknak napokkal előbb való birtokbavételével elevé lehetetlenné tette a szervezett ellenállást. Ebből az előrerohanásból született az a hihetetlen eredmény, hogy egy páncélos hadosztály már a háború nyolcadik napján Varsónál állott. De a többi fegyvernemek is eredményesen versenyeztek a gyorscsapatokkal. Sőt, a leglassúbb alakulatok, a hegyi csapatok is szárnyakat kaptak. Mint látni fogjuk, tetteik sikerrel kiállják az összehasonlítást a gyorscsapatok legragyogóbb teljesítményeivel is.

A hegyi hadosztály szeptember 4-én fejezte be felvonulását a lengyel határon, a Poprád és Ólubló között. Szeptember 5-én kanyargó serpentin utakon, tűző melegben és fullasztó porban lépik át a lengyel határt. Megkezdődik a menetakadályok elleni küzdelem és az utóvédharcok végtelen sora. Minduntalan felrobantott, felégetett hidakba, úttorlaszokba és védett útzárakba ütköznek bele. Komoly akadályt azonban egyik sem jelent számukra. A torlaszokat a csapat eltávolítja, az utászok szűkséghidakat vernek, a védett útzáraknál pedig pillanatok alatt állásba kerülnek a nehéz fegyverek, légvédelmi lövegek; gyors tüzelőkészítés után a csapat rohamra lendül és máris szabad az út. A lengyel utóvédek minden erdőszélt, minden dombot kihasználják a halogatásra. Hányszor kell támadáshoz fejlődve elűzni őket, gyakran egyidőben harcolva a felfegyverzett polgári lakosság ellen is. Azután tovább a tűző napon. A por és izzadság sárréteggel vonja be az arcokat, a torkok teljesen kiszáradnak és a lábak nehezen vonszolják a test terhét. Faluvégén rövid pihenő az ut

árkában. Az emberek leroskadnak és azonnal lezáródnak szemeik. De nincs pihenésük. Máris lövöldözés kezdődik valahol elől. Riadó! Fel kell ugrani és a szerelevényt cipelve, ellenséges géppuskatűzben fedezéktől fedezékig rohanni, tüzelni és továbbszökellni. Azután gyalakozni az úton, mert az ellenség nem várta be a támogatást. A biztosítások előremennek és a porban, hőségben folytatódik a menet. Így telik el az első három nap.

Szeptember 8-án a hegyi hadosztály egy gépkocsizó üldöző csoportot alakít. A csoport gépkocsira ültetett hegyi vadászokból, motorkerékpáros lövészekből, páncéltörő ágyúkból és légvédelmi tüzérségből, utászokból, híradókból és közepes tüzérségből áll. Feladata, hogy a leggyorsabb menetben elérje Lemberget.

Ezzel megkezdődik a hadosztály négynapos száguladása: négy nap alatt 240 kilométert tesznek meg, elleneséges földön, állandó harcok közepette.

Szeptember 8-án elérik Duklát, 9-én Rymanownál törik meg a lengyel utóvédeket. Az ütközet végén a város lángtenger és romhalmaz. Parancs: még aznap el kell érni a Sant! Folytatják a menetet 70–80 kilométeres óránkénti sebességgel, — hatalmas porfelhőbe burkolva. Ez a porfelhő mindent eltakar, a lengyelek azt hiszik, hogy páncélos hadosztály mozog az úton. A felbukkanó célokra menetközben tüzelnek. Alkonyatkor hatalmas útzárat ostromolnak meg. Elfoglalják, felretakarítják és máris továbbmennek. Már bent járnak az éjszakában, midőn távolból vörös fény tűnik fel: valahol messze, lent a völgyben a San, annak a hidja ég. Éles serpentineken visz le az út a folyóhoz. Még az éjjel átgázolnak a csapatok a Sanon. A hasigérő vízben együtt kel át csapataival a hadosztályparancsnok is. Aznap már a túlsó parton, lengyel laktanyában alusznak. 10-én hídverés, 11-én folytatódik a menet. Aznap Chyrowon át Sambort kell elérni. A hadosztályparancsnok gépkocsijával előre száguld az oszlop élére, így rohan az oszlop Chyrow felé, toronymagas porfelhőbe burkolva. Sambor előtt, Dabrowka község közelében lengyel csapatok tűnnek fel az út mentén, de egy lövést sem adnak le, hanem ijedten feltartják a kezüket.

A hadosztályparancsnok gépkocsija fokozza a sebességet, — ezalatt az oszlop messze lemarad. Házcsoport-hoz érnek, ahonnan heves tűz fogadja őket. A hadosztályparancsnok tovább száguld, mögötte egy oldalkocsis motorkerékpár. Mintegy 800 méterre a házecsoporthól megállanak, kiugrálnak a kocsiból az út árkába. Az oszlopnak se hirt, se hamva, úgy látszik, feltartóztatták a lengyelek.

A tábornok lehasal az árokba és nyugodtan intézkedik a vele lévő ezredessel, két főhadnaggal és három gépkocsivezetővel: elrendeli, ki biztosít jobbra, ki balra, előre és hátra, azután puskát kér és a legnagyobb lelki nyugalommal tüzelni kezd a már minden oldalról támadó lengyelekre. A helyzet igen kellemetlen, mert csak öt puskájuk van és alig 100 darab töltényük. Az egyik tiszt a tábornok engedélyével motorkerékpárján visszamegy, hogy az oszloptól segítséget hozzon. Heves harc után sikerül csak ezeknek a részeknek utat törni a hadosztályparancsnokig, aki hegyi vadászai között az utolsó pillanatig rendületlen nyugalommal tüzel.

A lengyelek rövidesen visszavonulnak. Az út szabad. Az oszlop ismét megkezdí a száguldást és az élen újra ott a hadosztályparancsnok.

Sambor—Lemberg: 75 kilométer. Délben indul Samborból az oszlop, ugyanolyan száguldó ütemben, mint

tegnap. Pillanatok alatt török le a még fellépő ellenállásokat, — még egy nekirugaszkodás és feltűnnek a láthatáron Lemberg tornyai. Hat rap alatt 300 kilométert tettek meg harcolva és most 120 kilométerrel megelőzve az élcspaatokat, Lemberg falainál állanak. Eddig a menet volt súlyos, most pedig több napi nehéz harc következik, melyet túlerejű ellenséggel szemben kell megvívni. Forró napok jönnek, de a csoport hőiesen kitart addig, míg a gyaloglépcső erőltetett menetekben, a még mutatkozó ellenállást letörve és a területet megtisztítva, beérkezik.

Érdekes apróságok.

Mátyás király idejében, az 1450-es években négy millió volt Magyarország lakosságának a száma, annyi, amennyi abban az időben Angliáé, vagy Franciaországé. Hazánk négy millió lakosából 90% volt a magyar, tehát a túlnyomó többség. Ez a nem is négy millió magyar uralkodott Európa keletén, ez fogta fel évszázadokon át a Nyugatra törő vitéz keleti népek tengernyi áradatát, szenvedte 150 évig a török pusztítását, hullatta szakadatlanul, úgyszólván pihenés nélkül a vérét, többet szorította a kard markolatát, mint az eke szarvát. Csoda-e hát, hogy 1720-ban már csak 2.582.000 lakosa volt az országnak s ebből is csak 45% magyar. A többi elvérzett s ha fajtánk életereje, szaporasága felül nem multa volna a többi népét, ma hirtelműl is alig akadna belőle. Anglia és Franciaország lélekszáma közben 40—40 millióra emelkedett, míg Magyarországon 1910-ben csak 21 millió lelket számláltak össze s ebből is csak 52% volt magyar. A Mátyás-korabeli állapotokhoz képest ennyire megfogyatkozott s majdnem kisebbség lett a magyarból saját hazájában. Az örökös vradó s az ennek következtében pusztasággá vált nagy területeknek idegenekkel történt benépesítése és az évszázadokon át tartó idegen beszivárgás ide juttatta fajtánkat. De mint minden éremnek, úgy ennek is két oldala van. A létért folytatott szakadatlan harcokban acéllá keményedett a magyarság életereje és kiállta a sokkal nagyobb számú nemzeteknek méretezett próbát s ma ott áll szívósan, keményen, erősen felfelé ívelő pályája első lépcsőfokain. Minden azon fordul meg, hogy képes-e benépesíteni a Kárpát-medencét, a magyar lélettér. Ebben pedig bizhatunk, minden feltétellel együtt van: fajtánk egészséges szaporasága, életrevalósága és a magyar föld eltartó ereje. Ma már majdnem 14 millió magyar él a világon, de ez még nem elég, nekünk nem ez kell! Minden idegszálunkat megfeszítve azon kell dolgoznunk, mindent annak az érdekében kell tennünk, hogy ezt a számot megsokszorozzuk — nem Amerikában és Moldovában, hanem — itthon!

Vegyes nemzetiségű területen — teljes szabadságot, a nemzetiségek közötti egyenrangúságot feltételezve — a sajtó hű tükör. A lelki értékek és a szellemi felsőbbség igaz megmutatója. Ebben nem érvényesülhet protekció, szemfényvesztés, kizárólag a nép értéke. Más a helyzet akkor, ha az uralkodó nép elnyomja a többi és guzsbaköti a sajtóját. Ilyenkor csak egyes jelekből, a fehér foltosra cenzurázott és gyakorta elhallgattatott sovány sajtó szűkmellű sorközeiből következtethetünk a lélekre. De mit szólnunk akkor, ha így is az elnyomott faj sajtója tör utat magának és vezet nemcsak minőség, hanem

menyiség dolgában is! Ez történt Erdélyben, ahonnan most érkeznek a 20 éves rabságból szabadult véreink hősi küzdelmének bizonyító adatai. A románok által megszállt egész Erdélyben 51 napilap látott napvilágot, ebből 29 magyar volt, 9 német és 13 román. 102 hetilap jelent meg, amiből 39 volt magyar, 22 német és 44 román. A folyóiratok és szaklapok száma 228 volt, ebből 121 volt magyar, 22 német és 85 román. Ezek az adatok maguktól beszélnek, nekünk nincs mit szólnunk, csak éppen hogy megszorítjuk a 20 évi magárahagyottságában, börtönök szenvedésén keresztül is így küzdő testvér kezét és megköszönjük, hogy ilyen példát adott nekünk.

Japánban néhány évvel ezelőtt 7 milliméterrel megrövidítették a gyufa hosszát. Nem azért, hogy a gyufa doboza kisebb helyet foglaljon el a japán háztalurak zsebében, hanem egész más okból. Japán háborúba keveredett Kínával s ezzel a parányi gyufa-rövidítéssel évente 1.200.000 pengőt takarított meg fában. Nem a pénzért tette, hanem a nyersanyagért, mely magát az életet jelenti. Hol van ettől a pénz! Ma a nyersanyagháború korát éljük. A nagy lélekszámú és szaporodó népeknek úgyszólván egyetlen célja nyersanyaghoz jutni. Enélkül nincs jólét, nincs szabadság, csak függés a nyersanyag irigyeit uraitól. Az iparban nélkülözhetetlen nyersanyagok száma kb. 40 s ezek között is a legfontosabbak a petroleum, a szén, a vas, réz, horgany, ón, ólom, alumínium, nikkel, növényi olajok, fa, kaucsuk, gyapot, gyapju és a selyem. Egyetlen olyan boldog ország sincsen a világon, melyben ezek a kincsek mind fellelhetők lennének, de minél több szorult belőlük valmely nép lakta területre, annál nagyobb ott az életszínvonal. annál kevésbé szorul másra az ország, annál függetlenebb az ipara a külföldtől s ha feleslege is van ezekből az áldott kincsekből, szolgáltatásra adózik értük a világ. Megesonkított hazánk eddig bizony szűkiben volt a nyersanyagoknak. Évi kétszázmillió aranykoronát kellett érte a külföldnek fizetnünk. Egyedül a Dunántúlon bőven fellelhető bauxitban volt kivételünk, mellyel a világ alumínium szükségletének egyötödét fedeztük. Erdély egyrésztnek visszatértevel most már sőt és fát is szállíthatunk majd a külföldnek, gyersanyag gondiaikon pedig lényegesen könnyít egyébként is az erdélyi bányák kincse. az aranv, ezüst, az ólom, horgany, kénkovand, mangán, alabastrom, gipsz, aszfalt, csillámpala, kréta; de éppígy a híres erdélyi gyapjutermelés is.

CSENDŐRPARANCSNOKSÁGOK FIGYEL-MÉBE. A m. kir. honvédelmi miniszter úr 1943. augusztus 14-én kelt 114.852/eln. 20.—1943. számú rendeletével az 1944. évi csendőrségi zsebkönyv megrendelésének határidejét szeptember 15-re módosította. A zsebkönyv adatainak megküldésére azonban továbbra is az 1941. szeptember 12-én kelt 100.893/1941. eln. 20. sz. honvédelmi miniszteri rendelet érvényes, vagyis az adatokat a november 1-i állapotnak megfelelően november 10-ig kell a szerkesztőségnek megküldeni. Kérjük azokat a parancsnokságokat, amelyek az adatokat már beküldték, közöljék az újabb változásokat november 10-ig a szerkesztőséggel. A zsebkönyvek árának levonására vonatkozó rendelkezés is érvényben maradt.

NYELVMŰVELÉS

5.

Képez, kölcsönöz, összes.

Az egyazon fogalmat kifejező szók élete nem azonos a különböző nyelvekben. Nemis lehet az, hiszen más-más törvény irányítja őket. Az egyik nyelvben jelentésbővülés a szó sorsa, a másikban szűkül a jelentése, a harmadikban meg változatlan marad. Mármint, ha egy új fogalom vagy szólás valamelyik idegen nyelvből nem az alapjelentéssel jön hozzánk, hanem másodlagos jelentésével, résen kell lennünk. Meg kell vizsgálnunk, beilleszthető-e vajjon ez az új jelentés nyelvünkbe, nyelvünk szellemének sérelme nélkül.

A címűl írt három kifejezés kifogástalan magyar szó. Ámde olyan másodlagos jelentéssel használjuk hivatalainknak ezt a három kedveltjét, amelyik nem magyaros. Mind a három német szólásnak a tükör képe.

Képez.

Ennek a szónak „valamiből csinál valamit, valamire kiképez valakit” a helyes jelentése. Mondhatom hát, hogy a fiatal ültetvényekből csemetekertet képezek, azt is hogy a fiát szabómesterségre képeztetni ki. De ha azt mondom, hogy a vallomás megfontolás tárgyát képezi, a fehérnemű az ellopott holminknak egy részét képezi, fegyverzetét repülőgépek képezik, akkor magyar szókkal németül beszélek. Mert magyarul ezt kell mondanunk: A vallomás megfontolandó. A fehérnemű az ellopott holmik egy része. A fegyverzete repülőgépek.

Kölcsönöz.

Ilyesfélét olvashatunk: A vallomásnak fontosságot kölcsönöz. Erőt kölcsönöz neki. Eljárásának tekintélyt kölcsönöz. Egyik előző cikkünkben hibáztattuk a nyelvhelyesség kárára történő megokolatlan kurtítást. Itt meg a megfordított hibával találkozunk, az érthetőség rovására történő szőzaporítással, azzal az idegen nyelvből eredő terjengősséggel, amelyiket a rövidegtől való félelem szül. A magyar nem vesz kölcsön sem tekintélyt, sem erőt, sem fontosságot, hanem röviden és világosan ezt mondja: A vallomás fontos. Erőt ad neki. Eljárása tekintélyt mutató.

Összes.

Harmadik kedveltünk, az összes, alig több száz esztendősnél, de német kaptára bitorolja az ősi mind meg valamennyi helyét: Az összes tanuk azt vallották. Az összes fölszerelési tárgyakat külön helyiségben kell tartani. Az összes panaszokat jegyzőkönyvbe foglalták. Az író összes könyveit megvettem. Az összes-t akkor használjuk, ha valóban összesítésről van szó. Mivel azonban a főntebbi mondatok nem összesítést fejeznek ki, magyarosan így beszélünk: Valamennyi tanu azt vallotta. Minden fölszerelési tárgyat külön helyiségben kell tartani. Minden panaszt jegyzőkönyvbe foglaltak. Az író valamennyi könyvét megvettem.

De helyesek ezek a kifejezések: az összes költségek, az összes kiadások, valamennyi jelenlevő összes fölülfizetései, mégpedig azért, mert összesítést jelentenek.

Függetlenül az összes-től hibás nyelvi ismeretek gyümölcseként fejlődött ki az össz. Csak össze-

tételekben járatos. Valamikor nagyon divatos volt, de még most is eléggé járja, pl. összlétszám, összpontosítás, összbenyomás, összvagyon. Az össz megcsontított, torz szó, mindenképpen kerülnünk kell. Helyesen ezt mondjuk: teljes létszám, központosítás vagy összevonás, teljes benyomás, egész vagyon.

Loványi Gyula.

TANULSÁGOS NYOMOZÁSOK

Gyermekgyilkosság nyomozása.

Beküldte: RÉTVÁRI JÁNOS alhadnagy (Kaposvár).

1943 június 27-én Toponár község határában egy gémeskútban fiúgyermek hulláját találták. A toponári őrs az esetet jelentette a kaposvári kir. ügyészségnek. A hullát felboncolták és megállapították, hogy rendes időre született 2—3 hetes fiúgyermek és 4—5 nappal előbb élve került a kútba. A gyermek fején jobboldalt kemény tárgytól eredő halálos ütés nyoma látszott. A tettesre nézve hiányzott minden nyom.

Toponár község Kaposvár városhoz 3—4 kilométer távolságra fekszik. Az volt a gyanunk, hogy a tettest a 43 ezer lakosú városban kell keresnünk, de nem hagytuk figyelmen kívül a vidéket sem.

Készítettünk egy névjegyzék-úrlapot s azzal be mentünk Kaposvárra. Itt először az állami anyakönyvi hivatalt kerestük fel, s az anyakönyvből kiírtuk a névjegyzékbe azokat, akik 1943 május 25-től 1943 június 26-ig fiúgyermeket szültek. Természetesen csak azok nevét jegyeztük fel, akik a nyomozás szempontjából szóba jöhettek, különös tekintettel a leányanyákra, illetőleg a törvénytelen gyermekekre.

Onnan elmentünk a közkórház szülészeti osztályára és ott is megkérdeztük, hogy ebben az időben kinek született fiúgyermek. Azután megállapítottuk azt is, hogy az anya- és csecsemővédő egyesületnél kinek a fiúgyermekét ápolták abban az időben. Ezeket is kijegyeztük. Ugyanezeket az adatokat az egyházi anyakönyvből is kiírtuk, majd a névjegyzékeket összehasonlítottuk és azok nevét, akik több helyen is előfordultak, csak egy helyen hagytuk meg.

Mikor végeztünk ezzel, a névjegyzékből előre olvashatóan töröltük azokat, akikről ilyen bűncselekményt nehezen lehet feltételezni. (Például: tisztviselő, jobb kereskedő, iparos stb.) De még így is maradt 42 fiúgyermek.

Azután a várost három járőröm között három részre osztottam. Az adatokat a három területnek megfelelően csoportosítottam, majd a járőröket 1—1 rendőrrel azzal a feladattal indítottam el, hogy állapítsák meg: a feljegyzett gyermekek élnek-e és hol vannak. Én a rendőrkapitányságon maradtam azzal, hogy szükség esetén oda telefonáljanak.

Egy óra sem telt el, Tóth Sándor főtörzsőrmester őrsparancsnok jelentette, hogy a Korona-szállóban alkalmazott Dulovics Mária* takarítónőt — aki június 7-én a kaposvári közkórházban egy fiúgyermeket szült — amikor június 19-én a kórházból kijött, a szálló vezetősége elbocsátotta, mert a csecsemő gondozása miatt nem tudott dolgozni.

A szállóban senki sem tudta, hová ment, ezért felkerestük a barátnőjét, aki azt mondta, hogy

* (A neveket megváltoztattuk. Szerk.)

Dulovics Mária június 20-án Kadarkutra távozott, hogy a gyermekét annak a kadarkuti nőnek adja örökbe, akivel a kórházban egyidőben született, de akinek a gyermeke még ott meghalt. A kórházban megállapítottuk, hogy mindez csak kitalált mese, mert ott nem volt olyan nő, akinek a gyermeke születés után meghalt volna, sőt kadarkuti nőt nem is ápoltak abban az időben a kórházban. Ez a megállapítás Dulovics Máriára terelte a gyanút.

A bejelentő hivatalban és a szállodában megtudtuk Dulovics Mária személyi adatait és a hozzátartozói lakhelyét. Ezekre a helyekre telefonáltam a gyanúsított előkerítése végett. A siker nem is maradt el. Július 2-án a somi őrs elővezette Dulovics Máriát. A járőr jelentette, hogy a gyanúsított a somi őrsön mosott és éppen tőle kérdezték meg, hogy ismeri-e Dulovics Máriát. A név hallatára elvörösödött és beismerte, hogy ő az, akit keresnek, de a cselekményt tagadta.

Közben találtunk egy olyan tanút, aki a gyilkosság estéjén látta Dulovics Máriát kezében a gyermekkel. Ezzel szembesítettem. A tanu határozott állításával szemben megtört és beismerte, hogy 1943 június 20-án délután azzal távozott el Kaposvárról, hogy gyermekét megöli. Addig ment, amíg egy elhagyott kutat nem talált. A csecsemőjét a pályából kivette, fejfelé a kútba dobta és elszaladt. A barátnőjének azt mondta, hogy a gyermekét örökbe adta egy kadarkuti nőnek. Azután elment Som községbe lakó nővérehez, aki az ottani őrs mosónője volt. A nővére betegen feküdt s ezért ő helyettesítette az őrsön.

A gyermek fején a sérülés úgy keletkezett, hogy fejfelé a vízzel telt és a kútba eresztett vedernek esett.

Érdemes megemlíteni, hogy a gyermek nem volt megkeresztelve. A megállapításainknál ez is gyanút keltett.

Tervbe vettük azt is, hogyha Kaposváron nem lesz eredmény, vidékre megyünk, telefonálunk, írunk és nyomozunk azok után, akik nem Kaposváron szültek ugyan, de a csecsemővédő egyesületnél kezeltették a gyermeküket, vagy csecsemőjükkkel kórházban voltak a születés után. A vidéki állami és egyházi anyakönyvvezetőket is meg akaruk keresni a született gyermekek ellenőrzése végett.

Dulovics Máriát gyermekgyilkosság miatt ádatuk a kaposvári kir. ügyészségnek.

*

A nyomozás — bármilyen egyszerű ügyben is — csak akkor vezet gyors és biztos eredményhez, ha tervszerűen fogunk hozzá. Ötletszerű, kapkodó munka legfeljebb véletlenül járhat sikerrel, erre pedig a csendőr nem alapíthat.

A tervszerűségnek is csak akkor van értéke, ha szakismeret az alapja. A nyomozó csendőrnek ismernie kell a Bűnügyi nyomozást és annak azokat a fejezeteit, melyek az alanyi és tárgyi tényálladékok felderítését célzó adatgyűjtést tárgyalják. Az ott közölt táblázatok hasznos segítő társai a nyomozás irányának megválasztásában és a feltevések megalkotásában.

A leírt eset igen tanulságos példa arra, milyen fontos a gondosan elkészített nyomozási terv és annak rendszeres végrehajtása. (Szerk.)

HALOTTAINK

Nyugállományú bajtársaink közül meghaltak:

Herke József alhadnagy (IV. ker.), 1899—1933-ig szolgált,

Martics József törzsőrmester (I. ker.), 1907—1927-ig szolgált,

Németh Albert főtörzsőrmester (III. ker.), 1899—1912-ig szolgált,

Petrovics Pál főtörzsőrmester (VII. ker.), 1907—1921-ig szolgált,

Szücs Jenő őrmester (V. ker.), 1912—1918-ig szolgált a testületben.

Kegyelettel őrizzük emléküket!

HIREK

Kitüntetés adományozása. A Kormányzó Úr Ö Főméltósága legfelsőbb elhatározásával, a Szovjet elleni hadműveletek alkalmával **adományozni** méltóztatott a **Magyar Érdemrend Lovagkeresztjét** hadiszalagon a kardokkal: **Tavassy Lajos** alezredesnek, az ellenség előtt tanúsított vitéz magatartásáért, **megengedni** méltóztatott, hogy **Tavassy Lajos** alezredes, a részére adományozott **II. osztályú német Vaskeresztet** elfogadhassa és viselhesse; továbbá a Szovjet elleni hadműveletek alkalmából **adományozni** méltóztatott a **Magyar Bronz Érdemkeresztet** hadiszalagon: **Eke Ernő**, **Sipos Imre** őrmesternek, a **Magyar Bronz Érdemkeresztet** hadiszalagon: **Palotás Pál**, **Lengyel János** őrmesternek, **Keresztes András**, **Saláta Sándor**, **Kovács József III.**, **Hege-dűs Flórián**, **Siklós András**, **Tátrai János**, vitéz **Bodnár Imre** csendőrnek, az ellenség előtt teljesített kiváló szolgálataikért. A m. kir. honvéd vezérkar főnöke, a Kormányzó Úr Ö Főméltósága által reá átruházott hatáskörben, a Szovjet elleni hadműveletek alkalmából a Legfelsőbb Hadúr nevében **adományozta** a **Magyar Kis Ezüst Vitézségi Ermet**: **Ferenczy Károly** csendőrnek, az ellenség előtt tanúsított vitéz magatartásáért.

Gazdászati tiszti tanfolyam vette kezdetét október 1-én, Budapesten, a csendőr tiszti tanfolyamok parancsnokságánál. A tanfolyam parancsnoka **Nemesmonostory Jenő** ezredes, tanulmányvezetője **Harkay László** g. ezredes, tanárai: **Czeglédy Jenő**, nemes fái **Fáy Gyula**, **Örendy Norbert** alezredes, vitéz **Bódy Vilmos**, nemes **Varga László**, **Eperjessy István** g. alezredes, nemes berzeviczei és kakaslom-niczi **Berzeviczy László**, **Kormos Kálmán** g. őrnagy, dr. **Varga Kálmán** ao. őrnagy, **Sörényi István** százados, dr. **Körössy Zoltán** százados, **Argay Ferenc** g. százados, **Radnay László** főhadnagy. A tanfolyamon a gazdászati tiszti próbaszolgálatra felvett alábbi tisztjelöltek vesznek részt: **Kollarics Lajos** hdp. őrmester, **Rafai István** karp. őrmester, **Tóth Sándor** tart. karp. őrmester, **Tatár András**, nemes

Jenei-Király Kázmér, Dombóvári Miklós, Szabó J. Tibor, vitéz Komondi (Tóth) Zoltán hdp. őrmester, Szamosfalvi László karp. őrmester, Kovács Béla, vitéz Petheő Zoltán, Gójer Béla hdp. őrmester, Kovácsky Zoltán karp. őrmester, Komondi Lajos hdp. őrmester, Csermely Aladár, Bog-nár László karp. őrmester, Kozma János, Páhooki János hdp. őrmester, Cser Sándor, Döme Károly karp. őrmester, vitéz Sárosi Sándor, nemes csurgai Horváth Ferenc, Köd-mön János, Pessei János, Kotilla (Szedor) Géza hdp. őrmester.

Áthelyezés, kinevezés, beosztás, felmentés, tartós ve-zénylés. A m. kir. honvédelmi miniszter úr — a m. kir. belügyminiszter úrral egyetértésben — **áthelyezte:** dr. Gyár-fás Sándor századost Gyergyószentmiklósról Ungvárra, Solymosi Miklós hadnagyot Egerből Miskolcra, Mosonyi Fe-renc századost Kaposvárról Pécsre, dr. Boda József száza-dost Szombathelyről Budapestre, dr. Mezlényi Egon száza-dost Zalaegerszegről Budapestre, nemes kisborosnyói Tópa Miklós századost Komáromból Kaposvárra, dr. Rödönyi Tibor századost Nagyváradról Zalaegerszegre, dr. Kara László főhadnagyot Nagyváradról Budapestre, dr. Gönczi László főhadnagyot Balassagyarmatról Szatmárnémetibe, dr. Vámosi József főhadnagyot Budapestről Balassagyar-matra, dr. vitéz Vitézy László főhadnagyot Nagybereznáról Komáromba, Száday Béla főhadnagyot Gödöllőről Buda-pestre, Simorjay Ferenc főhadnagyot Szekszárdról Tóma-marosszigetre, dr. Demeter Zoltán hadnagyot Hatvanból Gödöllőre, Kalotai Gyula g. főhadnagyot Budapestről Be-regzsászra, **kinevezte:** Tóth István főhadnagyot a gyergyó-szentmiklósi szárny ideiglenes parancsnokául, dr. Kulcsár László századost a szombathelyi zászlóaljnál századparancs-nokul, **beosztotta:** Tamáska Endre századost szárnyparancs-noki minőségben a máramarosszigeti szárnyhoz, Pátkai Béla századost szárnyparancsnoki minőségben a nagyváradi 2. szárnyhoz, **tartósan vezényelte:** dr. Czeglédi József fő-hadnagyot Miskolcra ideiglenes szárnyparancsnokul Kesz-thelyre, dr. Csellár Gábor századost Budapestről századpa-rancsnoki minőségben Letenyére, Halmos Ödön főhadna-gyot Ungvárról, Kovács János hadnagyot Szombathelyről, oktatótiszti minőségben a letenyei századhoz, **felmentette:** Botos István g. főhadnagyot, a beregszászi osztálygazdasági hivatal főnökét, ezen szolgálati állás alól.

Tiszti Szolgálati Jel és Diszérém odaítélése. A m. kir. honvédelmi miniszter úr odaítélte: az **I. B) osztályú Tiszti Szolgálati Jelet** nemes Kádár Gyula g. alezredesnek, a **II. B) osztályú Tiszti Szolgálati Jelet** Tarnay Ferenc II. g. őrnagynak, a **III. A) osztályú Tiszti Szolgálati Jelet** dr. Ma-lónay László, Sörényi István századosnak, továbbá 35 éves tényleges szolgálati idejüknek betöltése alkalmából a **Szolgálati Diszérmet:** Vámosi Dezső, Hóni János, Veres Jó-zsef III., Kővári József, Kunágyi Balázs, Bőjthe Albert, Szabó Ferenc II., Imre István alhadnagynak, Báka János, Horváth-Kulcsár István, Kiss Zsigmond, Szalai Sándor III., Kovács István szv. alhadnagynak, Baczkó György, Szerényi János, Garami István, Bányász János főtörzsőrmesternek,

Káplár János szv. főtörzsőrmesternek, Hevesi József törzs-őrmesternek.

Dicséret. A m. kir. honvédelmi miniszter úr **okirati di-cserő elismerésben** részesítette: Tóth Géza II. g. alezredes-t, a gazdaság-közigazgatási szolgálat terén különböző be-osztásokban kifejtett értékes és hasznos teljesítményeiért, Farkas Ferenc csendőrt (X. ker.), egy őrlaktanyában tá-madt tűz oltásánál tanúsított önfeláldozó magatartásáért, Fekete Károly csendőrt (IX. ker.), egy gyermeknek a Sza-mos folyóból történt megmentéséért.

A tatai honvéd helyőrségi tisztí sport egyesület 1943 október 2-án löversenyt tartott, melyen a tatai csendőr gyalog tánszá-zad állományába tartozó Perjésy György főhadnagy auto-matapistollyal a 2-ik, hadi pistollyal a 3-ik, céllövő pistollyal a 3-ik, Sáfár János őrmester hadi puskával az 1-ső, kis puskával az 1-ső, Farkas Péter csendőr kis puskával a 3-ik és Kolics Ernő csendőr kis puskával a 4-ik helyezést érte el.

Orvlövészekkel vívott tűzharc. Az ungvári nyomozó-alosztály állományába tartozó Hetényi János őrmester és Nezepe Lajos csendőr, valamint a patakúfalusi határ-vadász őrs 5 főből álló járőre október 7-én, a határ közelé-ben levő kocsorvói erdőben egy kisebb orvlövész csoport-tal tűzharcba bocsátkoztak. Az orvlövészek a határon át, németek által megszállt területre visszavonultak. Veszte-ségük ismeretlen. A tűzharc során egy határvadász hős-i-halált halt. Csendőregény nem sérült meg.

Megszökött a fogoly. A szeghalmi őrs állományába tar-tozó Nagy István és Jakab Gyárfás csendőrökből állott járőr őrizetéből a lopás büntette miatt elfogott és meg-bilincselte Varga (Basa) István endrődi napszámos október 14-én Szeghalom község rendőrszobájából megszökött.

A kutasi őrs állományába tartozó Lehél József őrmester és Németh János csendőrből állott járőr őrizetéből Horváth József lopás miatt elfogott napszámos, október 14-én, Nagy-atád községben megszökött.

Csendőrségi Közlöny. 40. szám. Csendőrségi tábori sap-kához szükséges kellékek kiadása. Személygépkocsivezetők kiküldetési illetménye. 41. szám. A m. kir. csendőrség rend-kívüli fegyverhasználati joga. Személyazonosító adatok tárgyalása jelentésekben és kérelmekben. Hadművelési te-rületen töltött szolgálati idők megállapítása a csendőrség-nél. Híradó csapat régi (acélzöld) hajtókával ellátott ruhá-zatának kihordása. Désaknai őrs megszüntetése. Tollas csendőrkalapok és jelszínzők bevonása.

Ki tud róla? Hajda József csendőrt keresi rokona, Kass Gizella kiskunlacházai (Kossuth Lajos-u. 40.) lakos. Aki tud valamit nevezettről, közölje Kass Gizellával fenti címen.

SZEMÉLYI HÍREK.

Előlépett őrmesterré: a budapesti I. kerületben: Bojtos János csendőr; **próbacsendőr őrzetövé:** a budapesti I. kerületben: Gilszki István; a pécsi IV. kerületben: Bujdos

Használja a csendőri levelezőlapokat!

Ne írjunk elismerő és köszönő levelet árú jó minőségéért, olcsó árért stb., mert egyes cégek az ilyen leveleket gyűjteményes nyomtatványba foglalva, üzleti reklámnak használják fel, már pedig a m. kir. csendőrség tagjai nem lehetnek hírverői semmiféle üzletnek!

Csak kifogástalan árút

szállító cégek hirdethetnek lapunkban. Ehhez az is szükséges, hogyha olvasóinknak a vásárlások során bármelyik cég ellen kifogása merül fel, ez a mi tudomásunkra jusson. Kérjük tehát olvasóinkat, közöljék velünk kifogásaikat, hogy jogos panasz esetében törölhessük hirdetőink sorából az illető céget.

Mihály, Tolnai István, Kajári Mihály, Boda Ferenc, Vass József, vitéz Hajna János, Tóth Kálmán, Hegyesi Sándor; a miskolci VII. kerületben: Borbás Sándor, Gajdos Imre, Jám-bor János, Király Ferenc, Muskatál Miklós, Szundi István; a kolozsvári IX. kerületben: Márton János II., György István, Máthé Zsigmond, Horváth Pál János próbaszendőr.

Kinevezés. A budapesti I. kerületben: vitéz Filep Rezső alhadnagy szakasparancsnokká, Gál József alhadnagy szolgálatvezetővé, Márton Pál főtörzsörmeister őrsparancsnokká, Papp Sándor II. törzsörmeister ideiglenes őrsparancsnokká, a pécsi IV. kerületben: Boros József, Kertész József II. főtörzsörmeister őrsparancsnokká; a szegedi V. kerületben: Várnagy András alhadnagy szakasparancsnokká, Gulyás András főtörzsörmeister őrsparancsnokká, Fejes József, Papp László főtörzsörmeister, Fazekas András, K. Kiss Antal, Szénási József, Nagy Péter v. törzsörmeister ideiglenes őrsparancsnokká; a debreceni VI. kerületben: Marosfi Károly, Szántó László, Kisházi József, Sándor János II. főtörzsörmeister; a kassai VIII. kerületben: Szuhai Imre főtörzsörmeister; a kolozsvári IX. kerületben: Tamás András I. főtörzsörmeister őrsparancsnokká; Bánhidi György v. törzsörmeister ideiglenes őrsparancsnokká; a marosvásárhelyi X. kerületben: Czeglédi János főtörzsörmeister őrsparancsnokká kinevezettek.

Véglegesítették: a budapesti I. kerületben: Tóth Pál, Kovács István IV., Látkóczi Gergely, Jakab Pál, Józsa Vendel; a székesfehérvári II. kerületben: Lengyel János, Hap Ernő, Mikó János, Vatai János, Farnos János, Bócz István, Tuboly János, Imrefi Imre László, Szarka Gyula; a szombathelyi III. kerületben: Gömbös Antal, Pusztai Imre, Börczki Géza, Homoki Lajos, Németh Antal, Rezner Tibor; a pécsi IV. kerületben: Molnár János II., Szigeti János, Hernádi Lajos, Lendvai Géza, Papp Ferenc II., Nagy József VI., Radosnai József, Bakó Ferenc, Moncsék Mihály, Stamlér János, Horváth Szilveszter, Laczó József, Farkasdi Imre, Horváth János V., Kelemen István; a debreceni VI. kerületben: Erdős Ferenc, vitéz Gellén Ernő; a miskolci VII. kerületben: Széplaki Ferenc, Béki János, Dobos Gyula, Icsó László, Király József I., a kassai VIII. kerületben: Gulyás György, Orosz János, Pénzes Miklós, Sebestyén Bálint, Bene Ferenc, Lozonczki István, Sági Imre, Béres István, Kiss György II., Kovács János VI., Varga József IV.; a kolozsvári IX. kerületben: Imri Antal, Szaniszló István csendőröket az előírt próbaszolgálati idő letelte után.

Házasságot kötött: dr. Körössi Zoltán százados Barthalos Klára Mária úrhölgygel Villányban, dr. Csoknyai Ernő százados Vajda Katalin Mária Krisztina úrhölgygel Hévízszentendrőn, dr. Várhelyi Ernő Tibor százados Tóth Lili Mária Magdolna úrhölgygel Gyöngyösön; a budapesti I. kerületben: Kövesi László őrmester Jakab Erzsébettel Tornán, Majoros Gyula őrmester Gódor Erzsébettel Pécelen, Szabó József III. őrmester Sótér Margittal Cereden, Árnas János őrmester Katona Juliannával Gyömrőn, Bálint János őrmester Martonos Erzsébettel Makón, Ivanics József csendőr Szép Rozáliával Jánosházán, Kőkényesi István őrmester Szédeli Vilmával Budapesten, Nagy László I. őrmester Patkfalvi Erzsébettel Bögözön, Kun János őrmester Budai

Máriával Előszálláson, Szabó Pál III. őrmester Baumgartner Mariával Nagymányokon, Szabó Zsigmond őrmester Kárpát Irma Mariával Acson, Kiss Kálmán őrmester Sipos Ilonával Jászkarajenőn, vitéz Németh Balint őrmester Ihasz Mariával Vanyolán, Horváth Béla I. őrmester Dobai Idával Vilmányban, Biró Lajos őrmester Sági Irén Juliannával Albertin, Bodor Gergely őrmester Simon Amáliával Tápiógyörgyén; a székesfehérvári II. kerületben: Herczeg Mátyás őrmester Miller Erzsébettel Várpalotán, Kövecses István csendőr Molnár Ilonával Csabrendeken, Szőke László őrmester Pósa Arankával Nyárasdon, Papp Jenő őrmester Heri Klárával Kürtön; a pécsi IV. kerületben: Csonka Gyula őrmester Németh Irénnel Ménfőcsanakon; a szegedi V. kerületben: Takács János I. őrmester Rácz Mariával Szentesen; a debreceni VI. kerületben: Bujdosó Antal őrmester Róth Margit Juliannával Balmazújvárosban, Kövári Imre őrmester Szabó Ilonával Cséffán, Szucsányi Béla őrmester Czeglédi Erzsébettel Biharnagybajomban, Szabó Imre II. őrmester Török Juliannával Ökörmezőn, Sallai Ferenc őrmester Mészáros Rózával Besenyszögön, Fekete László őrmester Kozsuch Zsuzsannával Kondoroson, Déri János őrmester Tukaros Ilonával Fegyverneken, Gyónfalvi István csendőr Cseppentő Erzsébettel Tiszaroffon, Pozsonyi László őrmester Sonkoly Erzsébettel Tiszakürtön; a miskolci VII. kerületben: Hegedűs István őrmester Troll Terézszel Diósjenőn, Tóth János VIII. őrmester Gomkötő Margittal Gerendáson, Kiss Ferenc őrmester Laczkó Mariával Rákoscabán; a kassai VIII. kerületben: Reményi János őrmester Dudás Gabriellával Göncön, Csepregi Sándor őrmester Kmetics Mariával Turjaszentmártonban, Bálint Adolf őrmester Csányi Margittal Debrecenben, Márcsis Mihály őrmester Pálfi Gizellával Kissomlyón, Porcoláb Ferenc őrmester Hrimut Mariával Ökörmezőn; a kolozsvári IX. kerületben: Bodó Antal csendőr Szanka Juliannával Algyőn, Székely Jenő csendőr Paloncsa Mariával Marcalin, Varga Péter őrmester Vojtku Irénnel Sárközujlakon, Pap József II. csendőr Pável Judit Eszterrel Hódmezővásárhelyen; a marosvásárhelyi X. kerületben: Nagy Kálmán I. őrmester Szűcs Mariával Marosvásárhelyen, Molnár Jakab csendőr Kókai Mariával Kiskunfélegyházán, Róka Miklós őrmester Szűcs Rozáliával Nagyecsedben, Mari Imre őrmester Nádudvari Margittal Csanádpalotán, Kovács István II. törzsörmeister Király Erzsébettel Budapesten.

Született: Domonkos László őrnagy feleségének István Zoltán Tibor fia; a budapesti I. kerületben: Aszódi György törzsörmeister feleségének György Csaba fia, Sebestyén László törzsörmeister feleségének Mária Terézia leánya, Elek István törzsörmeister feleségének István Ferenc fia, Lelkes Miklós őrmester feleségének Anna Mária leánya, Hunteleki József őrmester feleségének Edit Mária leánya, Kolozsvári András törzsörmeister feleségének András fia, Szabó Mihály III. őrmester feleségének Edit leánya, Vass Imre őrmester feleségének Erzsébet Emma leánya, Sárközi Ferenc törzsörmeister feleségének Ferenc Mihály fia, Egyed Pál őrmester feleségének Ilona leánya, Szabó Sándor IV. törzsörmeister feleségének Sándor fia, Besenyei János őrmester feleségének Botond György fia, Győri Péter főtörzsörmeister feleségének Mária Erzsébet leánya, Kassai János v. törzsörmeister feleségének Gizella Mária leánya, Józsa Sándor törzsör-

Brunnhuber

HUSZÁR PENGÉ

Egyenruházat HOKSÁRI
KELETI P.-U.-NÁL BAROSS TÉR 4
NYUGATI P.-U.-NÁL TERÉZ-KÖRÚT 60

udvari és kamarai FÉNYKÉPÉSZ
BUDAPEST, VIII., BAROSS-UTCA 61. TELEFON: 134-178.

Művész kiutelt fényképek, tablóképek, aquarell, olajfestmények, levelezőlapok, igazolványképek, külső felvételek

BUTORT
PREZNICKY BERTALAN

kiváló minőségben kedvező fizetési feltételekkel vásároljunk

MŰSZALOS BÚTORÜZLETÉBEN

KASSA, KOSSUTH LAJOS-UTCA 5.

MAGYAR PAPÍR ÉS ÍRÓSZERSZÁLLÍTÁSI VÁLLALAT
SCHULER ISTVÁN ÉS FIAI
BUDAPEST, V., SZALAY-UTCA 3. SZÁM.
TELEFON: 12-43-08 ÉS 12-96-76.

mester feleségének Teréz Klára leánya, Szeredi János őrmester feleségének Mária leánya, vitéz Filep Rezső alhadnagy feleségének Mária Erzsébet leánya, Prókai Sándor törzsrőrmester feleségének Izabella Erzsébet leánya, Hernád István törzsrőrmester feleségének Erzsébet Mária leánya, Kovács Deme István őrmester feleségének Tihamér István fia; a székesfehérvári II. kerületben: Tóth István törzsrőrmester feleségének Mária leánya, Könyvesi Mihály őrmester feleségének István fia, Jurics László őrmester feleségének Jolán Eva leánya, Tabi István törzsrőrmester feleségének Erzsébet Julianna leánya; a szombathelyi III. kerületben: Gombai Ferenc I. őrmester feleségének Erzsébet Mária leánya; a pécsi IV. kerületben: Mogyorósi Gyula törzsrőrmester feleségének Vilma leánya, Csermely János őrmester feleségének Marianna leánya, Szabó János III. főtörzsrőrmester feleségének Mária Ilona Irén leánya, Katona Lajos őrmester feleségének Zoltán Lajos fia, Szalainy Lajos törzsrőrmester feleségének Mária Terézia leánya; a szegedi V. kerületben: Cserfalvi Péter főtörzsrőrmester feleségének Margit Terézia leánya, Harmat István II. törzsrőrmester feleségének István fia, Békési Ferenc őrmester feleségének Erzsébet Piroska leánya, Tóth Mihály törzsrőrmester feleségének Jenő László fia, Kiss Ferenc I. főtörzsrőrmester feleségének Margit Lenke leánya; a debreceni VI. kerületben: Bozó János őrmester feleségének Mária Katalin leánya, Gergely Sándor törzsrőrmester feleségének Sándor fia, Gál István II. őrmester feleségének Éva leánya; a miskolci VII. kerületben: Bathó Miklós törzsrőrmester feleségének Erika Judit leánya, Tormási Imre törzsrőrmester feleségének Imre fia; a kassai VIII. kerületben: Kovács Benjámín őrmester feleségének László fia, Gulyás Mihály őrmester feleségének Katalin leánya, Juhász Ferenc I. főtörzsrőrmester feleségének Tihamér fia, Zalaréti Ferenc őrmester feleségének Mária Anna leánya, Szabó János III. törzsrőrmester feleségének János Lajos fia; a kolozsvári IX. kerületben: Balla Bernát főtörzsrőrmester feleségének Katalin Vilma leánya, Gémes József főtörzsrőrmester feleségének Livia Mária leánya; a marosvásárhelyi X. kerületben: Mézős Lajos alhadnagy feleségének Lajos fia, Unyi József főtörzsrőrmester feleségének Julianna leánya, Csomós József főtörzsrőrmester feleségének Csaba Akos fia, Csuka István főtörzsrőrmester feleségének Miklós fia, vitéz Kocsis Ferenc törzsrőrmester feleségének Piroska Zsuzsanna leánya, Nagy Jenő őrmester feleségének Mária Gizella leánya, Kecskés Károly v. törzsrőrmester feleségének Anna Mária leánya, Szabó Kálmán II. őrmester feleségének Mária leánya.

Halálozás. Papp Lajos főtörzsrőrmester Ilona leánya Budapesten, Sebestyén Pál v. törzsrőrmester Mária Katalin leánya Hejőcsabán, Kiss Lajos törzsrőrmester Gizella leánya Máriapócon, Erdős Pál főtörzsrőrmester Géza Árpád fia Besztercén meghalt.

PAPIR, ÍRÓSZER

Csendőrségi nyomtatvány, EGYENRUHÁZATI FELSZERELÉS szükségletünket szerezzük be CSERFAI ISTVÁN-tól

BUDAPEST, VI., JÓKAI-UTCA 22. A nyugati p. u.-tól 2 perc.
Megbízható óskeresztény cég! • Pontos postal kiszolgálás

SZERKESZTŐI ÜZENETEK

Közleményt nemcsak a csendőrség tagjaitól fogadunk el, hanem másoktól is, tizenöt hasábnál hosszabbat azonban csak előzetes megállapodással. — A közlemények fogalmazási átciszolásának és — ha szükséges — tartalmi módosításának, valamint a törlésnek és a kiegészítésnek jogát fenn tartjuk magunknak.

A kéziratot a papírlapnak csak egyik oldalára, félhasábosan és lehetőleg írógéppel kell írni. Olvashatatlan vagy névtelen kéziratot nem foglalkozunk. A kéziratok sorsáról ebben a rovatban küldünk üzenetet. Vissza csak akkor küldjük a kéziratot, ha a szerző megcímzett és bélyeggel ellátott borítékot mellékel hozzá. A megjelent közleményeket tiszteletdíjban részesítjük.

A megjelent közleményekre, fényképekre, rajzokra fenn tartjuk tulajdonjogunkat, beleegyezésünk nélkül tehát sem másutt közölni, sem utánnyomtatni nem szabad őket.

Közlemények különnyomatát a nyomda a szerződésben megállapított árszabás szerint készíti el.

Minden hozzánk intézett levélre a szerkesztői üzenetekben válaszolunk, jelige alatt. Jeligéül legcélszerűbb kisebb helység nevét, vagy ötjegyű számot választani. Aki jelíget nem jelöl meg, annak neve kezdőbetűi és állomáshelye megjelölése alatt válaszolunk.

Levélben akkor sem válaszolunk, ha a beküldő bélyegget mellékel.

Közérdekű kérdésekre nem szerkesztői üzenetben, hanem a „Csendőr Lekszikon” rovatban felelünk.

Minden levelet teljes névvel és rendfokozattal alá kell írni és az állomáshelyet is fel kell tüntetni. Hozzáunk intézett leveleket nem terelünk szolgálati útra, írójukról és tartalmukról senkinek sem adunk fölvilágosítást.

Előfizetést csak a csendőrség nyugállományú tagjaitól, továbbá a honvédség és a m. kir. rendőrség, a bíróságok, az igazságügyi és a közigazgatási hatóságok tényleges és nyugállományú tagjaitól fogadunk el, mástól nem. Előfizetési díj a nyugállományú csendőrtisztek, valamint a honvédség, a rendőrség, a bíróságok, az igazságügyi és a közigazgatási hatóságok tényleges és nyugállományú tagjai részére évi 12 pengő, nyugállományú csendőrlegénység részére pedig évi 8 pengő. A legkisebb előfizetési idő: félév. A nyugállományú csendőrlegénység az előfizetési díjat negyedévi 2 pengős részletekben is fizetheti.

Az előfizetési díjat a „Csendőrségi Lapok” 25.342. számú postatakarékpénztári csekk számlájára kell befizetni.

A legmakacsabb láb és hónalj izzadást meggyógyítja, a bőrt nem szárítja, selymessé teszi. Bőrke-ményedést és tyukszemét megpuhítja, fájdalmat megszünteti.

Kapható: Gyógyszertárakban és drogériákban.

Főlerakat: Bp. Rökk Szilárd-u. 20

Telefon: 135-414.

Csendőrségi nyomtatványok és felszerelési cikkek szállítója:

**VITÉZEK
Termelő-, Beszerző- és Értékesítő
SZÖVETKEZETE**

papírosztálya

**Budapest, XII., Bernáth Géza-utca 14. szám
(A csendőrlaktanya közelében.)**

Cimváltozását mindeki maga köteles velünk közölni. Cimváltozás bejelentésekor a nevet, rendfokozatot, a régi és az új címet pontosan és jól olvashatóan kell megírni.

B. J. K. 558. Nagyon helyesen látja a dolgot: szégyenteljes eljárás, ha a csendőr újsághirdetésben kínálja magát férjül s így keresi jövődöbelijét. Szóvá tettük már ezt a lapunkban, most ismét megmondjuk. A csendőr gondolkodása, helyzete az élettárs keresésének ezt a módját nem engedi meg s akit ilyen úton kaphatna, az amúgy sem lenne hozzávaló.

Örsfőzőnő, Püspöktele. Kívánjuk, hogy minden őrsnek ilyen gondoskodó, hűséges örsfőzőnője legyen. Levelét, helyszűke miatt nem közölhetjük, de később talán felhasználhatjuk.

V. M., Uzon. Csunya dolog volt. Okuljon belőle és soha ne bánjon úgy bajtársával, ahogyan Önnel bántak.

Miért. Bizony nehéz ebben az ügyben tanácsot adni. Azt azonban tudnia kell, hogy a családja lelki nyugalmaért Ön felelős s ezt nem áldozhatja fel semmiféle formáságnak, akármilyen szükségét is érzi annak. Ön tisztán áll s amit tett, büntül senki fel nem róhatja. Férfi helyt áll tetteiért, Ön is megteheti ezt nyugodtan és meg is kell tennie. Ha szem előtt tartja ezt, bizonyára megtalálja a helyes cselekvés útját.

F. L. cső. Véménd. A Szut. a bizalmi egyének kiválasztását a járőrre bízta s a járőr kötelessége gondoskodni arról is, hogy a kikérdezés helyén illetéktelenek ne tartózkodjanak. A kikérdezésnek tehát a bizalmi egyéneknek kívül nem lehet hallgatósa. Ha oda mások is bejutnának, egyszerűen megszűnne a nyomozási adatok bizalmas jellege, ami a nyomozás sikerét veszélyeztetné, különösen akkor, ha az ügyben bármilyen vonatkozásban érdekelt személy jelenlétét tűrné meg a csendőr. Az érdekeltég tekintetében nemcsak a baráti vagy rokoni kapcsolatot és az adós-hitelezői viszonyt kell szem előtt tartani. Az azonos vagy ellenkező politikai pártállás és sok más, itt fel nem sorolható szempont is érdekeltéget jelenthet. A levelében leírt esetben a szélsőséges érzelmű községi közeg jelenléte a kikérdezés helyén valóban nem kívánatos, de emellett indokolatlan is, mert bizalmi egyénéről a járőr már gondoskodott. Az sem teszi indokoltá ottmaradását, hogy a hatóság tagjaként akar a kikérdezésnél jelen lenni, mert a csendőr — a Szut. 12. pontja értelmében — szolgálatát a törvények, rendeletek, utasítások és saját előjárói parancsa szerint önállóan teljesíti, a csendőr törvényen alapuló eljárását tehát semmiképpen sem zavarhatja. Amennyiben az illető a távozásra vonatkozó felhívásnak nem tesz eleget, forduljon a csendőr az illető előjáró hatóságához (távbeszélőn jelentse be a főszolgabírónak), vagy találjon más célravezető, megengedett módot az eltávolításra, de ezt jelentse be az indokokkal együtt az illetékes főszolgabírónak.

Paks. 1. A Szut. 282. pontjának utolsó bekezdésében az őrsőkre beosztott csendőrök részére megállapított napi óraszám helyesbítése az őrsparancsnokhelyettesre nem vonatkozik. 2. Az őrs írásbeli teendőihez szükséges papírt és nyomtatványokat az őrsparancsnok köteles az irodaátalány terhére beszerezni, mert ez az általános rendeltetése. A papír és nyomtatványok pótlására a beosztottak csak akkor kö-

telezhetők, ha a rendelkezésükre bocsátott papír hibájukból használhatatlanná válik. 3. A Szut. 287. pont 2. bekezdése szerint: ha a szolgálat előírásánál annak tartamát előre megállapítani nem lehetett (pl. nyomozó szolgálatnál), a nagypihenő idejét és helyét a járőrvezető határozza meg. Természetes, hogy a Szut. 288. pont 2. bekezdésében foglalt az a lehetőség, hogy a járőr az illetékes pihenőt a szolgálat közben vagy végén a laktanyában is megtarthassa, a nyomozó szolgálatba kivezényelt járőrre is vonatkozik.

Vitatkozó. 1. Az osztálygazdasági hivatalba beosztott irodai segéd munkások mindaddig a csapatszolgálatosok csoportjába számítanak, amíg a H. M. úr szakszolgálatosokká át nem minősíti őket. 2. Véleményünk szerint a Szut. 300. pontjában foglalt szolgálaton kívüli szolgálati fellépési jog őket is épp úgy megilleti, mint az őrsőkre és különítményekre beosztott csendőröket. A Szut. sehol sem mondja ki ennek az ellenkezőjét és ebben a tekintetben a 300. pont második bekezdése sem tesz különbséget csendőr és csendőr között, annak ellenére, hogy a 394. pontban rendőri közegek gyanánt csak az őrsőkre és különítményekre beosztott legénységet és szakaszparancsnokokat sorolja fel. A Szut. 300. pont említett bekezdésének második sora „a csendőr” kifejezést használja, ami alatt csak a Szut. „Bevezető rendelkezések” első bekezdésében felsoroltakat lehet érteni. Az észszerűség is amellett szól, hogy a szolgálaton kívüli rendkívüli fellépés joga ne legyen pillanatnyi beosztáshoz kötve. Furcsa volna, ha sürgős esetekben, amikor a késedelem veszéllyel jár, az a csendőr, akinek éppen akkor irodai beosztása van, tétlen szemlélője lenne az eseményeknek, vagy éppen eltávoznék onnan. 3. Az „irodai segéd munkások” összefoglaló megnevezése azoknak a csendőröknek, akik akár mint csapat-, akár mint szakszolgálatosok, irodai beosztásban nyernék alkalmazást.

Beregszász. Kérje vitézzé avatását írásban az Országos Vitézi Széktől (Budapest, I., Vár, Királyi palota, alagsor 1.). Kérvényéhez csatolja apósa beleegyező nyilatkozatát, valamint saját és felesége származási okmányait és házasságlevelüket. Nem árt azonban, ha előzetesen részletes felvilágosítást kér az illetékes vitézi székkapitányságtól.

Papagály. Ha a foglyot kísérő járőrt a társas gépkocsi vezetője — arra hivatkozással, hogy a gépkocsi megtelt, — nem akarja felvenni, emiatt nem vonható felelősségre, sőt elismerést érdemel, hogy a részére előírt szabályokat betartja. A Kresz. 98. §-ának 1. és 2. bekezdése ugyanis kimondja, hogy a személyszállító autóbusszon csak a hatóságilag engedélyezett létszámú utast szabad szállítani s aki ezt a rendelkezést megszegi, a 118. §-ba ütköző kihágást követi el. Maga a járőr is elkövetné a kihágást, ha a megtelt autóbusszra a kocsi vezető figyelmeztetése ellenére felszállna. Viszont azért, hogy magának és a fogolyának helyet biztosítson, nem kényszeríthet senkit sem leszállásra. Ez súlyos szabálytalanság volna, amit a leírt esetben semmi sem indokolhat. Az autóbussz vezetőjét anyagi felelősség nem terheli amiatt, hogy az autóbusszjáratról lemaradt járőr a foglyot csak később adhatja át s így a fogolykísérés a kincstárnak többé kerül. A járőr köteles ilyenkor késedelem nélkül más szállítóeszköztől gondoskodni. Kérje elfogat kirendelését a községi előjáróságtól.

Mátra. Ha az őrs bérelt földje a kataszteri birtokkiven kerti művelésűnek van feltüntetve, nem esik a beszolgáltatási kötelezettség alá s az őrsöt nem lett volna szabad gazdakönyvvvel ellátni. Ha szántóművelésű a föld, akkor

Magyar gyártmány!

Cipők, csizmák, szijazatok, nyergek, tölténytáskák, pisztolytáskák fényesítésére és ápolására.

**Fényképező cikkek
Rádió készülékek**

Szükségelhővár, Nagy Sándor-u. 5.
Vidéki érdeklődésnél válasszbélyeget kérek

RÖHLICH-nél

Jó Butort

Bertalanné

butorszalonjából vásároljunk
bizalommal.

BUDAPEST, VII., RÁKÓCZI-ÚT 82. I. 3. Telefon: 223-131.
Vidékre árajánlatot küldünk.

az ősre is vonatkozik a beszolgáltatási kötelezettség, de ha azt nem tudják búzaegységben teljesíteni, kérhetik bármilyen más terményben is a megállapítását. (L. a mai számunkban közölt cikket a közellátási beszolgáltatásról.) Az erre vonatkozó kérelmet a községi előjáróság útján az illetékes közellátási kormánybiztoshoz (főispán) kell előterjeszteni. Ha így sem tudnának eleget tenni kötelezettségüknek, egyezzenek meg a bérbeadóval, hogy az ős helyett ő teljesítse a beszolgáltatást. Amennyiben az erre nem volna hajlandó, az akadályok részletes és a szárnyparancsnokság által is igazolt ismertetésével kérjenek felmentést a beszolgáltatás alól a közellátási kormánybiztostól.

Tájékoztató. Kérjen felmentést a közellátási kormánybiztostól. A kérvényt a községi előjáróságnál kell benyújtani. Egyébként olvassa el a beszolgáltatásról mai számunkban közölt cikkünket.

Hernád. A szükséges tudnivalókat megtalálja mai számunkban, a beszolgáltatásról írt cikkünkben.

Szünidő. A vallás- és közoktatásügyi miniszter úr 111.442/1943.—8/1. számú rendeletével a későbbi tanévnyitás miatt a szeptember-október hónapokra járó középiskolai internátusi díjak fizetése alól az érdekelteket felmentette.

Nyugállományú bajtárs. A H. M. úr 97.102/Eln. 20.-1941. számú rendelete szerint a nősülési kérvényeket ilyen esetekben a honvédelmi miniszter úrhoz kell felterjeszteni döntés végett. Sok hasonló esetről tudunk s azok legnagyobb része kedvező elintéztést nyert. Természetesen sok függ a kivizsgálás eredményétől is. Ha más vonatkozásban megfelel a leány a követelményeknek, fia beadhatja a kérvényt.

Régi nyugdíjas. A kérdéses idő nyugdíjának megállapításánál nem számítható be, mert őnt az első világháború alatt mint nyugállományú csendőrt, az általános védkötelezettség alapján hívták be fegyveres szolgálatra és ez alatt a katonai szolgálati ideje alatt nyugdíját nem szüntették meg.

S. K., Kerekes. Olvassa el f. évi október 15-i számunk 669. oldalán „Közlekedési ős, Gödöllő” jelíges üzenetünket, ott ugyanilyen kérdésre válaszoltunk.

Reménység. Ha gátló körülmények nem jönnek közbe, talán januárban megkezdődik. Mivel ez is bizonytalan, ha teheti, költözzék át.

Bánffyhyunad. Arra senki sem kötelezheti, hogy az írógépet az ősre beosztottaknak rendelkezésre bocsássa, vagy hogy valamennyi bajtársa jelentését Ön írja le a saját gépén. A legfiatalabb csendőröket és próbacsendőröket kivéve, akik a beszerzési nehézségek miatt már nem juthattak írógéphez, a többiek éppen úgy vehettek volna maguknak gépet annak idején, mint Ön. Hogy ezt elmulasztották, Ön nem szenvedheti kárát.

Frontharcos, 1902. A hadművelési területen töltött szolgálati idejének nyugdíjba beszámítását hiteles okmányok csatolása mellett a B. M. úrtól (XX. osztály) kell kérnie. Kérvényét az illetékes osztály-gh. útján kell előterjeszteni.

Don, 1942. A „Frontharcos, 1902” jelíges üzenetünk Önnek is szól.

16.325. A nemesség igazolására nézve útbaigazítást talál 1939. évfolyamunk 687. oldalán „Szentpétervár” és 762. oldalán „Zalaegerszeg” jelíges üzeneteinkben.

Nagybocskó. Nyugdíjának megállapításánál csak abban az esetben számítható be a kérdéses idő, ha a gyár az állammal viszonyosságban állott. Ennek megállapítása a kereskedelem és közlekedésügyi minisztérium hatáskörébe tartozik, ott érdeklődjék írásban.

Zrinyi. Kiváló magyar név, más ezt vagy ilyet vesz fel. Tartsa csak meg. Megváltoztatását nem is igen engedélyezik.

K. I. őrm. Rudabánya. Amíg öccsét a honvédség nem engedi át, nem számíthat felvételre. A levelében felhozott indok a felvétel kérdésével nincs összefüggésben.

B. B. B. A csendőrségnél a sportügyességi jelvényt a m. kir. csendőrség felügyelője ítéli oda. Kérjenek igazolást a versenyen elért eredményekről s azt a tanszázad pság szolgálati úton terjessze fel a cső. fel-hez.

KÉZIRATOK. FÉNYKÉPEK.

S. S., Budapest. Egyelőre nem foglalkozhatunk vele.

P. J., Bihartorda. A kívánt mértéket nem üti meg.

B. J., Tolna. Közlésre nem alkalmas versek. Kár ilyesmivel vesződnie. Úgy látjuk, jó gondolatai vannak s fogalmazása is fejlődőképes. Próbálkozzék inkább érdekes és tanulságos leírásokkal. Ilyeneket szívesen fogadunk, elbíráljuk s ha megfelelnek, közöljük.

Marosmenti alhadnagy. Igen ügyesen ír, de a cikk, tárgyánál fogva, nem való a lapunkba. Csendőrhistóriákkal szívesen látnánk, mint kipróbált, régi munkatársunkat.

Győzőnk, vagy meghaunk. Elég jó vers, de mi a legjobbakból is csak ritkán közlünk. Írjon inkább harcéri élményeiről, ottani szolgálatokról. Bajtársaival együtt üdvözljük és sok szerencsét kívánunk.

H. J., Marcali. Nem vehetjük hasznát, mert túlságosan közismert dolgok. Az oktatást szabályozó rendeletek megmondják a szükséges tudnivalókat.

Fensik. Kísérő sorai gyenge íráskészségről tanuskodnak s így nyilvánvaló, hogy a cikk nem az Ön munkája. Érthetetlen, hogy miért nevezi versnek, amikor nem az. Ha nem tudná, megmondjuk, hogy ilyen eljárásnak komoly következményei lehetnek. Óvakodjék tőle!

A szerkesztésért és kiadásért felelős:

BENEDEK MIHÁLY alezredes.

Stádium Saftóvállalat Rt., Budapest, V., Honvéd-utca 11

Felelős: Győry Aladár igazgató.

A legjobb úri és
EGYENRUHÁK
szabója

Kriston János
egyenruházati cikkek kereskedése
Budapest, VIII.,
Baross-tér 1. I. 8.
Telefon: 349-606
Postai szétküldés

C S E N D Ő R S É G
SORSJEGYET

Kalotay Árpád
sorsjegytörő ügletében
Bpest, VIII., József-krt 38
vásárolja.

BERECZKY ZOLTÁN
egyenruha és úri szabósága,

KOLOZSVÁR, Wesselényi Miklós-u. 29.

BÁCSÉNYYSZKI

ALAPÍTVÁ: 1881.

„PRECISION” óra és ékszerraktár
KOLOZSVÁR, MÁTYÁS KIRÁLY-TÉR 15.
TELEFON: 37-59.

**Csendőrségi nyomtatványok és
felszerelési cikkek nagyraktára:**

PALLADIS
R.T.

BUDAPEST, VI., ANDRÁSSY-ÚT 130. I. EM.
Távbeszélő: 120-013. (A Hősök-tére közelében)

ÓRÁT arany-ezüst ÉKSZERT vásároljunk
BUOCCZ VILMOS óras- és ékszerésznél
KASSA, Fő-utca 17. Szakszerű javítások
 Vesszek aranyat, ezüstöt, drágakövet legmagasabb napi áron

Egyenruházati felszerelési cikkeket esztél
KAZAI JÓZSEF cégnél vásároljunk
 A m. kir. csendőrség szerszámok szállítója. Polgári és katonai szabóság
MISKOLC, Szemere-u. 4.

Pontos ÓRÁT, arany, ezüst ÉKSZERT
 Ajándéktárgyakat bízalommal vásárolhatunk

GYENGE ISTVÁN
 szakképzett óras és ékszerésznél,
NAGYVÁRAD, Rákóczi-út 15. • Szakszerű órajavítások. • A m. kir. Csendőrség szállítója.

Mi csendőrségi nyomtatványokat, könyv, papír, töltőtollat

SIMON ISTVÁN
 CÉGNEL VÁSÁROLUNK.
NAGYVÁRAD, Bémer-tér 3. Telefon: 26—43.

EGYENRUHA

Polgári szabóság, felszerelési cikkeket

Gergely Béla
NAGYVÁRAD, Mezey Mihály-utca 1.
 A m. kir. csendőrség Bihar és Szatmár megyei osztályának szerszámok szállítója
 Megbízható, pontos kiszolgálás.

PONTOS szolgálathoz
 pontos ÓRÁT! Arany,
 ezüst ékszer! Mi

Székesfehérvár

Zita királyné-út 2. sz.

Optika, fotocikkek.

Gede Lajos
 ÓRAS ÉS ÉKSZERÉSZNÉL
 VÁSÁROLUNK

**EGYENRUHÁZATI
 FELSZERELÉSI CIKKEK
 URI SZABÓSÁG**

ZALKA LAJOS

SZÉKESFEHÉRVÁR, Nádor-u. 35

A magy. kir. csendőrség szerződéses szállítója. • A m. kir. csendőrség tagjainak kedvező fizetési feltételek.

Egyenruházati és felszerelési szaküzlet.
 Csendőrségi nyomtatványok. Pontos postai kiszolgálás.

KOVÁCS JÁNOS
DEBRECEN, Hatvan-u. 2.

Egyenruházati cikkek
SZABÓ LÁSZLÓ-nál
BUDAPEST, IX., MESTER-U. 38. Pontos postai kiszolgálás.

Forraláshoz,
 melegítéshez,
 főzéshez

szabadban, háztartásban célszerű, takarékos,
 veszélytelen a

CEROLUX

SZILÁRD ÉGŐTABLETTA

Denat. spirítusz helyett. Kapható drogériákban, fűszer- és
 festéküzletekben.

MINERVA

IRODALMI ÉS NYOMDAI MŰINTÉZET R. T., KOLOZ VÁR
 Igazgatóság és üzemek: Brassai-u. 7. Telefon-zám: 18—87. Könyv- és papír-
 kereskedelem: Mátyás király-tér 8. Telefon-zám: 15—98.
 AZ ERDÉLYI MAGYAR EGYHÁZAK KÖNYVKIADÓ- ÉS NYOMDAVÁLLATA
 Könyvnyomda. Könyv- és papírkereskedés. Könyvkiaidóvállalat. Könyvkötészet
 Cinkográfia. Borítékgár. Domborműgyártás. Üzletikönyvgyár
 Vonnázóüzem. Lapkiadóvállalat. Bélyegzőkészítés
 Rediti festmények, metszetek, művészeti reprodukciók

Katonai rendjelek — Jelvények — Sportérmek
 Szalagok — miniatűrök — Javítások

MORZSÁNYI cégnél
 Budapest, IV., Váci-u. 36. Tel.: 182-217.
 Alapítási év 1870. A csendőrség kedvelt bevásárló helye.

CIPŐ, CSIZMA és
 mindennemű bőrkészít-
 mény ápolására, fényesi-
 tésére a kiváló

Készíti **KNAUSZ FERENC**
 vegyipari üze,me,
 Budapest, III., Bécsi-út 137.

A tudás abc-je a

Legujabb lexikon

Ára: kp. P 28.—, részletre P 34.— (havi 7.— P)

20.000 kérdésre ad választ. Mindenki számára szüksége van
 rá. Megrendelhető: **FARKAS könyvkiadó és könyvtér**
 jesztő vállalat, Budapest, VI., Desseffy-u. 40. Bármely
 megjelent könyv nálunk megrendelhető. Postaiszétküldés

EPEKŐBETEGEK próbálják ki a rég bevált
 „SPECOLITH“ 2 epekő-teát.

Egy doboz 10 napi adag ára: ———— P 3'80 + 0'05
 Megrendelhető a készítőnél:

ÁRENDÁSSY LÁSZLÓ „Flóra” gyógyszertára,
Pestszentlőrinc, Őfői-út 175. Telefon: 342-340.

ZONGORÁK
Pianinók

vétele, eladása, csere.
 Részletre is.

REISSMANN IMRÉNÉ
 Budapest, Rákóczi-út 55. szám.
 TELEFON: 127-898 • KERESZTÉNY CÉG

VÁSÁROLJUNK
OSZTÁLYSORSJEGYET
TÖRÖK BANKHÁZNÁL
BUDAPEST, IV., SZERVITA-TÉR 3. SZÁM.

Mi a magyar gyártmányú

THEBRIS MASOLO IRONT
 HASZNÁLJUK
 GYÁRTJA
SCHULER JÓZSEF RT., BUDAPEST